СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа в Америцї і орган „Руского Народного Союза“.

Рік XIV. Скрентон, Па., Четвер 16-го Серпня, 1906. Число 33. Vol. XIV. Scranton, Pa., Thursday, August 16, 1906. No. 33

Вп. Пп. секретарі Р. Н. Союза.

Пригадую вам, що кождий член є обовязаний заплатити 25 ц. на покрите коштів Конвенції. Хто не заплатить до трех місяців, буде виключений з членів Р. Н. Союза. (§ 17. ст. Р. Н. С. і ухвала з VIII голов. Конвенції).

З поважанем,
С. Ядловский.

Оголошене.

Отсим повідомляю Вас ПП. Секретарі, що приймаючи від 1. Августа б. р. членів до Р. Н. С. маете від кождого нововступаючого відбирати: 1) вступне після літ, так як було перше, 2) за грамоту 25 цнт.. 3) відзнака 75 цнт., 4) книжочка 10 цнт., 5) на фонд резервовий 2 цнт., 6) фонд бідних 1 цнт. і 7) фонд народний 1 цнт. При вступі нових членів маете уважати, аби члени були здорові, чесні і добрі Русини і щоб не перевисшали 40 літ життя. Ті, котрі мають висше 38 літ а не скінчених 40, мають предложити метрику родженя або який инший документ, котрий би посьвідчив про їх вік.

Дальше, розмет буде засланий кождому Братству найдальше до 10 днів від 1-го дня кождого місяця, проте взиваю Вас всіх, ПП. Секретарі, щоб вже в Авгусї упорядкувалисьте так свої мітинги, аби сейчас по 10-тім кождого місяця моглисьте тримати свої мітинги для сколектованя місячних вкладок до Братства і розмету до Р. Н. Союза. Всї Братства мусять присылати розмет до каси Р. Н. Союза найпізнійше 29 кождого місяця. Братство, котре прислало би розмет пізнійше як 29-го буде відложене до другого місяця, а се тому, що всї рахунки мусять замикатись точно остатного дня кождого місяця.

С. Ядловский, голов. секретар.

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Союза“, кожде братство приналежне до „Союза“, повинно мати отсї книжки:

1) Книжку членів (іменослов).

2) Книжку місячних складок.

3) Книжку касову і протоколову.

На сї книжки повинно кожде братство заслати 5 долярів до каси „Союза“, а рівночасно написати до редакції „Свободи“, на який адрес сї книжки післати.

Вступайте до „Союза“!

„Союз“ платить 1000 долярів посмертного за мужа а 400 долярів за жену.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

Серпень

16	Ч.	Ізаакія. Дальм.
17	П.	7 Отрок в Еф.
18	С.	Евсигнія,
19	Н.	11. Преобр. Г.
20	П.	Дометия
21	В.	Еміліяна
22	С.	Матія апост.

ПОРЯДОК

богослужень в день 19. августа (Преображеніе) в рускій церкві св. Йоана Крестителя в Пітсбурґ, Па.

1. О г. 8 рано Утреня.

2. О г. 9 Сповідь.

3. О г. 11 Служба Божа з наукою.

4. Всї брацтва і сестрицтво належачі до парохії мають явити ся о г. 10 в новій гали і з відзнаками і прапорами своїми поставити ся в церкві.

5. Всїх членів брацтв і парохії просимо при вступі до церкви взяти собі тікет — ніхто не змушений того тікету нігде віддавати а по посвяченю з тим тікетом просимо прийти до галї.

Просимо братів Русинів о як найчисленнійшу участь.

РАДА ЦЕРКОВНА:
Антоній Каня, Теодор Ґут Кульчицкий, Д. Порада, Гав. Федорчак, П. Лепак, П. Каня, Й. Войтович, Р. Дроздяк, Ів. Крейничин, М. Дмитрів, Ев. Демянчик, П. Стасєнко, Ів. Запоточни.

ОГОЛОШЕНЄ.

Подаю до відомости усім знакомим, що моя теперішна адреса така: M. Babey, 2030 Scovill Ave., Cleveland, Ohio. При тім повідомляю чесних Русинів в Клївеландї, що я посилаю гроші до старого краю через Р. Народний Дім в Америцї. Я о много таньше посилаю посилки, як жидівскі компанії; прийдіть а переконаетесь! Я мешкаю коло гр. кат. церкви.

З поважанем
Михайло Бабій,
дяко-учитель при церкви св. І. Кр. 32—33 в Клївеланд, Огайо.

☞ Прошу всїх головних урядників „Р. Н. Союза“, щоби менї прислали свої фотоґрафії, бо хочу помістити в календари цїлий уряд. Декотрі урядники, котрих адресу я знав, вже надіслали свої фотоґрафії.

о. Ст. Макар.

☞ Хор в Клївеланд, О. красно розвиваєсь; вже сьпіває в церкві. Д. 15 го Юлія мадярский плебан сьвятив руску церков на WestMadison,a „рускі“ сьвященики, щось також по латиньски шептали з якихсь книжок, котрі їм дав плебан. Сумно!..

☞ Дня 3 го Серпня с. р. замордували Жиди одного Русина, Романкова, в готелю Менор в Вінніпеґу. Небіщик походив з Буковини і полишив в старім краю жінку і трое дїтий. Разом із Романковом був в тім самім готелю Лев Ревуцкий і оба разом напивались. Колиж Жиди взяли ся до морду, то Ревуцкого з готелю прогнали. Від того дня Ревуцкий еще доси не протверезив ся і ходить „клиновато“ по хідниках вінніпеґских улиць. Поліцемени не беруть його до суду, а се відай знак, що Жиди злочин затерли...

В. Ковцун.

☞ Проф. І. М. Радецкий, по відчитах в Чернівцях, на яких зібрав ся на жаль невеличкий, але за те одушевлений гуртох рускої інтелїґенції, виїхав на Угорщину, щоб там познакомити ся з житем бутєм нашого народу, приголомшеного мадярскою ґакатою і отуманеного москвофільскою дурійкою.

☞ Словаки скебують. В виду того, що галицкі хлїбороби страйкують, домагаючись від дідичів більшої платнї, взяли ся властителї більших посїлостий на спосіб і спроваджують собі на жнива угорских Словаків. Оттак знайшли ся скеби (страйколоми) аж поза границями Галичини. Коли вони закоштують галицкого добра і побачуть нужду галицкого робітника, може прийдуть до голови по розум і накивають пятами із страйкового терену, вибираючись назад в свої родинні сторони. Де не годен видержати місцевий робітник, там не пхати ся чужосторонним людям. Самі нїчого не зароблять і другим пошкодять.

☞ Двох учеників з 6-ої кляси рускої ґімназії в Тернополи, Роман Стислович і Василь Макогін, відобрали собі житє револьверовими стрілами. Причиною їх самоубийства мав бути страх перед родичами за лихої ноти з деяких предметів з кінцем шкільного року. Оба були родом з Денисова і оба постановили разом умерти. Пішли до публичного огорода, посїдали напротив себе на зеленій мураві і на команду одного з них вистріляли один до другого, убиваючи себе на місци.

☞ В Австрії мае небавом наступити підвисшене дотеперішної цїни почтових значків. Оплата місцевих листів коштувати-ме 10 сотиків (доси було 6 сот.), а так само подорожє оплата за листи позамісцеві. Ся підвишка відбиваеть ся сильно в виду недавного знижения оплати від листів в Франції і наміреного в Анґлії. Крім того мае бути заведена в Австрії новість: телєґрами можна буде подавати лиш на бляанкетах урядових; доси блянкети сї були в Австрії — як і всюди — безплатні.

☞ В Одесї завязала ся нова російска лінія корабельна, котрої пароходи курсувати-муть поміж Одесою а Ню-Йорком. Корабельний рух розпічнеть ся в Жовтнї с. р.

☞ В наслідок великої спеки в минувшім тижнї стратило житє богато людий. В Ню-Йорку умерло дня 6-го Серпня на сонішний удар 20 осіб, а кількадесять боре ся із смертію в шпиталях. В Пітсбурґу згинуло 6 осіб а около 100 терпить на поражене. В Філядельфії було три случаї смерти і около 20 поражень. В Вашінґтонї лежить в шпиталях кількадесять осіб. Термометер вказував 91—103 степенів тепла в тїни.

☞ 12-лїтна дївчина в Ланкастер, Па. бавила ся револьвером, а думаючи, що він не був набитий, вицілила дуло до свого брата і вистрілила за язичок. На нещастє револьвер вистрілив, а братчик упав нежи вий на землю.

☞ На правиборах в Колд Спрінґс, Тек. прийшло до завзятої і кровавої борби поміж приклонниками кількох противних собі партий. Один правиборець розлютив ся до тої степени, що добув револьвер і холоднокровно застрілив демократичного кандидата на асесора податкового Е. В. Адамса і його брата Сема. Один визначний політик зістав тяжко ранений. Поліція арештувала много людий.

☞ Страшна подія лучила ся дня 5-го Серпня с. р. на мори Середеземнім. Італійский пароход „Серіо“, що плив з Ґенуї до Арґентини в полудневій Америці, розбив ся о підводну рафу недалеко островів Гормігас і потонув в протягу кільканайцять минут. Враз з кораблем пішло на дно висше 300 осіб. Між визначнїйшими пасажирами першої кляси було двох бразилійских епископів і австрійский консуль з Ріо де Жанейро. Коли заприміттили, що корабель потопае, почала ся на покладі формальна битва о посїдане ратункових приладів. Розшалїлї Італійцї, котрих було найбільше, мордували ся взаїмно ножами, кидали в море женщини і дїти, щоб лиш добити ся місця в ратункових лодках. Рибаки з поблизьких островів поспішили потапаючим на поміч і виратували більшу половину подорожних. Сїй катастрофі винен капітан корабля, що пустив пароход, не зменшивши навіть його скорости, в небезпечний лябірінт каналів поміж дрібнійними островами вмісто окружити небезпечні місця здалека. За теж його тепер арештовано. Доси уратовано 348 Італійців, 40 Іспанців, 14 Арабів, 10 горожан австрійских, 4 горожан Арґентини, 4 Бразилійців і 119 осіб невідомої народности. Прочі пасажирп (понад) 300 осіб) знайшли смерть в филях морских; між ними згинули: один з бразилійских епископів, один славний сьпівак і композитор іспаньский Сенора Льоля Міянес і 3 Американців. На дно моря пішли також усї корабельні книги і тому годї означити докладно, кілько властиво подорожних було на затопленім пароходї.

☞ В середній і східній Швайцарії лютила ся сими днями страшенна сніговиця. На деяких місцях лежать грубі верстви сьвіжого снїгу, а дерева, корчі і цьвіти біліють ся як серед зими.

☞ В ночи з неділї на понеділок незвісні злодії обікрали православну церков в Мейфілд, Па. Шкода виносить около 1000 долярів.

Важне для всїх, що належать до Рускої Народної Спілки в Йонкерс, Н. Й. а також для тих, що мають гроші в сїй Спілцї.

Звертаемо увагу усїх членів нашої Спілки, а особливо тих, що мешкають поза Йонкерс, що від 1-го Юлія, 1906, змінено шери Спілки. Кождий хто мае шери з нашої Спілки, зволить прийти до нашого офісу найдальше до 30-го Октобра, 1906, і виміняти свій шер. Хто не може прийти лично, нехай затле нам свій шер почтою, а ми єму сейчас новий шер вишлемо.

Хто мае більше шерів в нашій Спілцї, той буде мати і більший зиск, бо зиск розділюемо після шерів.

Наш капітал „стак“ виносить тепер 35.000 долярів.

Комітет Спілки:
Александер Трембач, предсїдатель,
Іван Спяк, касієр,
Тит Дубець, секретар.

Адрес Спілки:
The Little Russian Cooperative Ass'n, 355—361 Nepperhan Ave., Yonkers, N. Y.

З України російскої.

(Від нашого кореспондента.)

(Україньский клюб в Державній Думі. Аґрарні розрухи й страйки на Вкраїні і утиски адмімістрації. Україньска преса. Просьвітний рух на Вкраїні).

Для богатьох на Вкраїні було несподіванкою заснoване в Державній Думі україньского парляментского клюбу. Що найбільше могли сподіватись Украінці на те, що в Думу пройдуть кільки сьвідомих земляків, що при нагоді піднесуть голос в обороні прав україньского народу, але щоб в парляменті утворилась окрема україньска ґрупа, яка-б узялась до самостійної акції на власну руку, — про се не марили й самі заввяті оптімісти. Тому, коли телеґраф приніс звістку, що в Думі заснувалась україньска фракція, до якої прилучилось понад 40 послів, се викликало цілу сензацію. І справді, було чого радіти. З заснованем в Думі сильної україньскої фракції, в склад якої увійшли, як доносили ґазети, такі діячі, як проф. М. Ковалевский, І. Шраг, Лінтварьов, Свечін та др., можна було мати певну надію, що Україна при виробленю нового конституційного ладу не буде упослїджена і всї її тяжкі рани, завдані їй деспотичним російским урядом потроху вигоять ся в атмосфері політичної волі й соціяльних реформ. Але скоро показалось, що радість була передвчасна. Новозаснований клюб нічим не заявляв в Думі про свое істноване, не придбав жадного впливу на парляментскі справи, і скоро навіть про нього перестали писати в російскій пресі, а в україньскій лише час від часу з'являлись дописі з Петербургу, справозданя зі зборів україньскої парляментскої фракції, з яких можна було зробити лише той висновок, що україньска фракція тратить час на одну балаканину, не приступаючи в самій Думі до жадного діла, що орґанізація її дуже не тривка, і що, таким чином, надії, які покладались на наш клюб на Україні не оправдують ся.

В травні менї довелось бути в Петербурзї, ходити на засїданя Думи й україньского парляментского клюбу, познайомитись особисто майже з усїми видатнійшими нашими послами. На підставі безпосередного ознайомленя з станом річей в укр. фракції, я виніс таке вражіне, що вона сама в собі заховуе причини своеї млявости й непродуктивности в роботі, складаючись з елементів сполучених межи собою чисто механїчним робом, і що перетворене її в щось більш виразне, з певним політичним обличем, — річ неминуча; інакше, ранійше чи пізнійше прийде до розколу і до повного розпаду фракції. Придивляючись до складу членів фракції, ми бачимо, що вона складаеть ся з інтеліґентів — сьвідомих Українців (Біляшевский, Чижевский, Шемет і Шраг), Українців-селян (видатнійші з них по своїй розвиненості й національній сьвідомости — Грабовецкий, Зубченко, Онацкий, Тарасенко), і нарешті з інтеліґентів — зросійщених Українців, а то й з Росіян, які вважали своїм обовязком прилучитись до україньского посольского клюбу через те, що були обібрані на Вкраїні і, таким чином, репрезентували україньску людність. По партіям вони поділились так: 19 послів належало до партії народної свободи (рос. конституційно-демократична партія), 15 до трудової ґрупи, 1 до україньскої радикально-демократичної (до якої увіходило також 3 послів, що належали до рос. конст.-дем.) і 3 безпартійних, всього 38 чоловік. Одже елементи все ріжнородні. Якоїсь проґрами в справах соціяльно-економічних фракція прийняти не могла; всї приймали лише постулят автономії України (хоча зовсїм майже не вияснили його собі конкретно) і домаганя, задоволеня культурно-національних потреб укр. народу. Але в Думі нїхто (крім Шемета) не забирав голосу в сій справі, а коли й озивав ся хто з україньских послів, то переважно в справах, що тільки посередно доторкались України. Діяльність фракції обмежувалась тим, що іноді вона уряджувала прилюдні збори, на яких виступали бесїдники й з поза парляментских кругів, провадились дискусії в арґрарній справі й справі україньскої автономії, відчитувались привітні листи й телеґрами, що надходили в значнім числї з ріжних кутків російскої України, ба навіть Галичини й Буковини. В дискусіях брав участь проф. М. Грушевский, який перебув три тижні з Петербурзї. Сї збори виявляли з себе маленькі віча україньскої кольонії в Петербурзї. Але в межах самої фракції, серед її членів не велось майже ніякої орґанічної роботи, посли-інтеліґенти не вели аґітації серед своїх товаришів, селян, і сї були полишені їх власній долї і всяким стороннім впливам.

За два місяцї парляментскої роботи діяльність укр. фракції виявилась лише в предложеню трудовій ґрупі внести закон в обороні сільско-господарских наймитів та в рідких поодиноких виступах членів фракції (Грабовцекий, Зубченко Онацкий, Чижевский, Шемет, Шраг, барон Штейнґель, Штефанюк) в дискусіях над арґрарною справою і жидівскими погромами в Білостоку та инших містах.

Ненормальність становища укр. парл. фракції стали чим далї то все більше відчувати посли-селяне, і серед них почала прокидатись гадка перетворити фракцію в партійну орґанізацію, до якої увійшли-б посли, що визнавали-б спільну аґрарну проґраму — крім постуляту автономії України й національних вимог. Треба згадати, що з боку україньских соціял-демократів в Петербурзї, які ґрупують ся біля місячника „Вільна Україна", велась аґітація в тім напрямі, щоб посли-селяне вийшли з фракції і заснували окрему трудову україньску ґрупу. Одначе ся аґітація, подиктована в значній мірі особистими симпатіями й рахунками, привела не зовсїм до того, до чого стреміли україньскі соціял-демократи. Як довідуемось з остатних чисел „Громадськоі Думки", посли-селяне рішили заснувати в Думі фракцію на підставі проґрами україньскої радикально-демократичної партії, яко найбільш задовольняючої потреби Українців-хлїборобів, і вдались до послів-інтеліґентів, щоб вони таку фракцію з'організували. „Посли-селяне почувають себе чужими серед трудової ґрупи, що переважно складаеть ся з Москалїв, і вважають, що їм треба об'еднатись в свою фракцію. Та задля того, щоб ся фракція могла мати в Думі вагу, треба, щоб на чолї її стали ті посли-інтеліґенти, що доси вважались за проводирів Українців в Думі"*). Нам відомо, щоб на чолї сеі нової орґанізації станув д. Шемет, член укр. рад.-дем. партії. Чижевский і Шраг поки ще вагають ся вийти з рос. кон.-дем. партії і прилучитись цїлком до рад.-демокр. укр. орґанізації послів в Думі (Біляшевский — тяжко слабий і вже довший час не може брати участи в Думских справах). Вони думають, що для україньскої справи важно, щоби в складі рос. конс.-дем. партії, самої впливової зараз в Думі, знаходились й Українці, аби в разї потреби мати за собою підпору з боку „кадетів", як звуть скрізь в Росії конституційних демократів. Як слушно доводить „Гром. Думка", — таке поступоване послів показуе, що вони держать ся тоїж давної тактики україньскої інтелїґенції, що наробила вже так богато лиха справі україньского національного визволеня. „Вони не хочуть самі стати цїлим і назалежним орґанїзмом, вони хочуть бути частиною чужого орґанїзму. Вони думають, що так більшого досягнуть. Алеж досягае чогось тільки той, хто мае силу, а мае силу тільки той, хто сам собі росте й ровиваеть ся, а не той, хто прилипне до чогось більшого, дужчого і не вміе животїти й робити сам".

Ми сподіваемось, що дд. Чижевский й Шраг зрозуміють вагу заложеня самостійної укр. фракції з партійною проґрамою і прилучать ся до неї. Що до першого, то таж „Гром. Думка" повідомляе, що на скликаних ним в Полтаві 17 липня н. ст. зборах укр. рад. дем. партії, де взяло участь більш 30 душ членів партії з ріжних городів, було ухвалено, що збори визнають потрібним заложеня в Думі парляментскої фракції укр. рад.-дем. партії, а також постановляють, щоб посли, які увійдуть в сю фракцію, повиходили з инших партій. Ми думаемо, що і такий заслужений україньский діяч, як Шраг покаже, що він перш усього Українець, а потім і всеросийский поступовець.

Україньскі посли, що порішили перетворити свій прежній клюб або фракцію в партійну рад.-дем. орґанізацію, станули на вірний шлях. Нова фракція, з'орґанізована на підставі одної проґрами напевно прилучить до себе всїх послів-селян; ті-ж посли, що доси належали до клюбу й нічим не виявляли своеї діяльности, яко україньскі представники, — всї ті інтеліґенти-кадети вийдуть з організації, яка позбудеть ся в їх особі лише баласту, що не давав нїчого позитивного і напевне міг би зрадити, коли-б прийшлось до практичного внесеня на розгляд в Думі постуляту автономії України. Треба сказати, що посли-селяне — всї обстоюють за автономіею України, вважаючи, що лише автономний україньский народ зможе впорядкувати в себе земельну справу, розвязане якої жадним чином не може бути полишене центральному всеросійскому парляментови. Будемо сподіватись, що зреформований україньский посольский клюб оправдае ті надії, які покладала на нього Україна при перших звістках про його заложене.

В той час як Дума в Петербурзї веде розпучливу боротьбу з урядом за переведене в жите суспільних реформ, — які тільки й могуть заспокоїти населене — наділене селян землею, унормоване робітничого законодатства в інтересах робучих мас, за фактичне здійснене політичної волї, обіцяної царским маніфестом, — у нас на Вкраїні йде невпинна боротьба старого ладу з новим, — невпинна партізаньска боротьба; од загального вибуху утримуе поки-що надія на Думу — ачей вона розвяже той фатальний вузол соціяльно-економічних відносин, завязаний деспотичним режімом, що був опорою всякого визиску, експльоатації й гнобленя, і дасть намученим людям „землю і волю". Але поки ще чого Дума добеть ся, народови не стае терпцю і його озлоблене проти істнуючого ладу прориваеть ся з стіхійною силою в формі аґрарних розрухів. Уряд робить все можливе, щоб провокувати населене до розрухів, тероризуе його адміністраційними розбоями, чинить справжні погроми, насилае орди хижих кавказких інгушів (не покладаючись вповні на поліцію і місцевих людей, уряд і поміщики викликують з Кавказу партії узброених інгушів — осетиньске племя), які чинять всякі насильства й злочини. У відповідь — палають паньскі маетки, рубають паньскі лїси, нївечать паньский хлїб. Надходить війско і чинить екзекуцію. Одним словом, боротьба не затихае. Лїто принесло цїлу серію ґрандіозних сільско-господарских страйків. Не дивлючись на нечувано лютий закон проти страйків рільничих робітників, виданий в переддень скликаня Державноі Думи (за намовленя до страйку спадае кара — до 4 років тюрми) страйки вибухають на всїм просторі україньскої території. В деяких місцях (на приклад на Поділю й в Київщинї) вони носять строго-орґанізований характер — із страйковими комітетами, з виробленим реґуляміном заробітної платнї, з приготовленями проти ломачів страйку. Поміщики відповідають тим, що кличуть війско. В вороніжскій ґубернії почалась справжня жакерія — спалено вже кілька десятків паньских маетків. Розпущене Думи, якого сподіваються ся в близькім часї одкривае страшні перспективи загального повстаня селян — нової селяньскої війни, яка поведе за собою й страшний вибух всеросийскої революції...

Україньска преса, яка народилась серед гуркоту революції і сама здобувала собі перші кроки революційним шляхом, являеть ся дуже важним чинником в ділї розвитку політичної й національної сьвідомости україньского народу. Обставини, серед яких доводить ся молодій україньскій пресі прокладати собі шлях, дуже тяжкі. Трохи не вся Україна стогне під тягарем війскового стану, і доля кождого україньокого видання залежить від примхи якогось сатрапа, якому надане необмежене право над житем кождої людини, що жие на території його сатрапії; не диво, що заборони, конфіскати сиплять ся як з „рога ізобілія" на україньску пресу, руйнуючи її матеріяльно і не даючи змоги скористуватись тїею „волею слова", яка нїби то надана горожанам російскої держави. Чимало видавництв упало в боротьбі за ту волю, а ті, що істнують, почувають над собою що хвилї Дамоклїв меч. В кінцї мая почала виходити в Київі двічи на тиждень соціяль-демократична укр. часопись „Боротьба", яка здобула собі широку популярність, але після 4 числа вона була завішена урядом. Сконфісковано також і кілька україньских брошур — в Київі і в Петербурзї. Цїнним придбанням для україньскої преси являеть ся заложений в Петербурзї тажневник російскою мовою „Украинскій Вѣстникъ", якого вийшло вже 7 чисел. „Укр. Вѣстникъ" видаеть ся для широкої російскої публїки і мае на метї вияснити потреби україньского народу в процесї загальної перебудови Росії на конституційних основах. Крім того, часопись дае місце виясненю національного питаня, якому судилось відограти поважну ролю в житю російскої держави. „Укр. В." являеть ся для російскої публїки тим самим, що „Ukrainische Rundschau" для европейскої. Се перший всеукраїньский орган в Росії, який репрезентуе інтереси україньского народу в очах широкого російского суспільства. В „Укр. В." беруть участь видатні вчені й суспільні діячі, як україньскі так і російскі, що надае йому особисту повагу для російского читача. Особливо пильну участь в нїм бере проф. М. Грушевский. Крім нього умістили свої статї в дотеперішних числах: пр. Д. Багалїй, пр. Бодуен-де-Куртене, пр. Ф. Вовк, В. Гнатюк, В. Доманицкий, О. Лотоцкий, пр. Овсянїко-Куликовский, О. Русов, С. Русова, М. Туган-Барановский (відомий рос. економіст), Ів. Франко та инші. Редаґуе „Укр. В." М. Славиньский.

Деякі полїтичні полегкости, що настали від осени 1905 року, дали можливість Українцям взятись до систематичної праці над народною просьвітою. За останні місяцї заложено цїлий ряд товариств по всїх видатних містах на Вкраїні, які скрізь приймають назву „Просьвіта". Такі „Просьвіти" засновано вже в Камянції Подільскому, в Одесї, Київі, Полтаві, Катеринославі, Катеринодарі (на Кубанї), Харкові; на черзї стоїть заснуваня „Просьвіт" по других городах. На підставі своїх статутів „Просьвіти" мають видавати часописи й книжки, засновувати бібліотеки, читальнї, уряджувати консерти, наукові курси, засновувати школи та ин. Найбільш виявили свою діяльність найстарші „Просьвіти" — Одеска й Подільска. Перша істнуюча фактично з січня сього року, улаштувала цїлий ряд україньских викладів на наукові, лїтературні й суспільні теми (всього прочитано 23 лекції), заснувала свою драматичну трупу й хор, які дали ряд україньских вистав, заснувала читальню, де мають ся усї періодичні укр. видання з Росії, Австрії і Америки, заснувала наукову бібліотеку, до якої закупила понад 2 тисяч томів. Товариство заснувало власну книгарню, яка мае кілька філїй в передмістях Одеси. Крім того, Одеска „Просьвіта" орґанізувала справу запомоги безробітним і голодуючим в Одесї та

*) „Гром. Думка", ч. 157.

її околицях. Товариство мае власний льокаль. Деякий час при т ві видавалась часопись „Вісти“. До сього часу товариство придбало до 5 сот членів з ріжних верстов населеня Одеси. З осени одеска „Просьвіта“ мае відкрити українську ґімназію.

Подільска „Просьвіта“ ознаменувала свою діяльність відчиненем власної книгарні з філіями, ширенем книжок в народі, заснуванем бібліотечок по селах. З приводу заборони міністерством осьвіти україньских викладів в жіночій ґімназії в Камянці т во „Просьвіта“ внесло скаргу до укр. парляментского клюбу в Думі.

Одною з остатних заснувалась „Просьвіта“ у Киіві, яка постановила занятись в першій лінії виданем дешевих книжок для народу — по українознавству, шкільних підручників та дитячих книжок; на установчих зборах було обібрано раду, до якої увійшли такі поважні діячі, як Б. Грінченко, Мод. Левіцкий, С. Єфремов, Леся Українка та ин. Незабаром вся Україна покриеть ся сіттю „Просьвіт“, які возьмуть в свої руки культурне подвигнене україньского народу, його шкільну і позашкільну осьвіту. Самим насущним питанем народної осьвіти на Вкраїні — е заведене народної мови до шкіл, що може статись лише законодавчим шляхом; в практичному-ж переведеню націоналізації україньскої школи „Просьвіти“ відограють поважну ролю. Таке-ж важне значіне для справи народної осьвіти на Вкраїні мати ме напевно заложена „Вкраїньска спілка вчителів і діячів народної просьвіти“, але про неї — другим разом.

Д. Дорошенко.

ДОПИСИ.

З Філядельфії, Па.

То було в Суботу, дня 21-го Липня о годині 8-ій вечер. Іду я собі пятою улицею (5-th str.) і вже здалека чую якісь дикі, несамовиті крики. „Що се може бути?“ — думаю. „Чи кого ріжуть, чи живцем шкіру здирають, чи може горячим зелізом припікають?..“ Зацікавили мене отсі неприродні вигукуваня і я приспішив кроку, щоб довідати ся де? що? як? звідки?.. Підходжу близше і бачу перед собою православну церкву. „Ага, то я вже дома“... в церковній салі відбуваеть ся мітінґ і звідти то доносить ся на улицю такий поганий вереск. Розглядаю ся пильнійше і бачу при церкві кількох поліціянтів. В салі сварять ся дальше: найбільше із всіх горлае сам батюшка, йому вторують приклонники кнута. До моїх уший долітають проклони і боеві кличі: Проч з предсідателем! „Долой“ Австріяки! Як предсідатель не подпише церков на епископа, то скинути його, а вибрати иншого! Пяні Москалі скачуть з кулаками до галицких Русинів і до предсідателя та репетують на переміну: „Вон звідси! Не маете права! Церков наша, російска!..“ Було вправді кількох чесних Росіян, що станули по стороні Русинів, але їх вигнали зараз за двері. Вийшов з галі один галицкий Русин, підійшов до одного з поліісменів (поліцію спровадив батюшка з деякими Росіянами) тай став з ним розговорювати про сей скандальний мітінґ. Полісмен дивував ся, що декотрі Москалі віддають добровільно свою церкву враз з площею церковною російскому епископови. Він не міг вийти з зачудованя, що в Росії боре ся народ за свободу і волю, а тут на вільній американьскій землі темні люди вкладають шию в ярмо деспотизму. Сумно!..

За пару мінут вийшов з галі предсідатель. Він зложив свій уряд, віддав братску печатку і заявив Москалям, що за нізащо в сьвіті не підпише того ганьблячого цироґрафу, яким вони віддають церкву епископови. За те належить ся предсідателеви признане, що держав ся кріпко, не зрадив свого народа і не запродав церкви. Повиходили люди з мітінґу і посипали ся гіркі доріканя на адресу кнутопоклонників. Декотрі жалували ся на батюшку і на православіе: „Доки ми не знали ні що про православну віру і про тих батюшків, доти був між нами спокій і примірна згода. Лихі люди перетягнули нас на православіе і віддали під провід таких баранів, що самі не знають, що творять. Вони попивають у батюшки солодкий чай і віддають себе і других людий в неволю.“

От таким чином дізнались „Австріяки“ про едино спасительное й непомильное православіе!..

Очевидець.

З Чикаґо, Ілл.

Знов приходить нам приятний обовязок сповнити і донести дещо доброго з Чикаґо.

Дня 29 го Липня наш отець духовний В. Ковалицкий сам особисто зарядив складку на рускі фонди і зібрав на те $33.48. Свою збірку попередив він зараз по сьв. Євангелію прекрасною проповідію о любві ближнього, а закінчив проповідь ознаймленем, що по службі божій буде збирати на рускі фонди боеві до старого краю. Збірку по службі божій зачав він знова вельми патріотичною заохотою до складок на ті фонди а вислідок тої складки був $33.48.

На хвалу о. Ковалицкому треба признати, що він помимо того, що е з угорскої сторони, ріжниці між людьми не робить і так в церкві як і поза церквою усе говорить і пише по руски. Радо підпирае притім кожде наше патріотичне діло, за що належить ся ему признане, а честь парафіянам, котрі так гарний цент зложили на терплячих нужду.

Др. В. Сіменович.

З Ню Брітейн, Конн.

В нашій парафії то вже чиста анархія, а в церкві вмісто богослуженя самі лише позорища. Ось послухайте добрі люди, як „по двизаеть ся“ наш духовник о. Волкай, як він силоміць тягне людий до неба...

Підчас богослуженя дня 29-го Липня дав наш пан-отчик строгий приказ одному церковникови, щоб він зібрав по 10 центів від всіх тих людий, що при вступі до дому Божого не зложили добровільно сеї малої квоти. Послушний церковник бере тацу в руки і суне поміж людий... Обійшов цілу церкву, заглянув в кождий кутик і... вертае з порожною тацою. О. Волкай приглядав ся уважно сій побожній роботі, а коли побачив, що його приказу не дуже то налягались галицкі „вірники“, вихопив тацу з рук церковника і сам пустив ся за колектою, не скинувши навіть із своїх плечий фелона. Та даремно трудив ся примірний душпастир. Галичани не хотять жадним чином узнати о. Волкая своїм парохом, бо він накинув ся нашій громаді силою, без згоди парафії. Задля того ніхто не хоче складати вимаганої жертви. Ся впертість галицких Русинів розлютила о. Волкая; він приступае до одного парафіянина і заявляе рішучо, що викине його сейчас з церкви, як не дасть приписаної такси. Сей парафіянин, побачивши перед собою закукуріченого духовника, дав відчіпного тих 10 центів, не хотячи робити соблазни в домі Божім. Притім сказав о. Волкаеви, що на офіру дав би десять раз більше, але на процеси не може викидати свого тяжко запрацьованого гроша. Розлючений сьвященик велів йому виносити ся за двері...

Дня 4-го Серпня лучила ся о. Волкаеви дуже немила пригода. Уділяючи одній женщині сьв. Причастія, обійшов ся так незручно, що вилляв безкровну жертву на її одіж, а сьв. Причастіе упало на підлогу... Не знати чого о. Волкай так дуже спішив ся: чи бояв ся може втратити ті два слюби (вони були й сьвідками сего приключеня), чи може якого иншого страха ради.

В Неділю рано (дня 5-го Серпня) явив ся в нашій церкві в часі богослуженя полісмен з капелюхом на голові і заявив, що хто не дасть 10 центів, того не впустить до середини. І справді додержував з всякою точностію своеї „урядової“ погрози... Хто увійшов до церкви і не заплатив, сего брав узброений палкою полісмен за ковнір і викидав на улицю! Не зважав навіть на тих, що поклякали молитись; підносив клячучого на рівні ноги і майже на руках виносив за двері церковні!

Оттак то господарують у нас угорскі „братя“ враз з своїм чесним, примірним духовником! І дивувати ся тут простому, неотесаному робітникови, коли чоловік інтеліґентний, ще й до того особа духовна допускаеть ся такого грубого нетакту й нечуваного насильства!...

Один з парафіянів.

З Ріо Кляро, Парана, Бразилія.

На цілу нашу околицю маемо одного лише сьвященика о. Роздольского. Він не може заспокоїти усіх наших релігійних потреб, тому ми жиемо тут без всякого корму духовного нераз по кілька літ. Богато осіб умирае без сповіди, богато дітий нехрещених. Так нам тут тяжко жити, що й висказати годі. Приїхав був в наші сторони один Василіянин, о. Мартинюк, але якої колотнечі він наробив між нами, сего і на воловій шкірі не списав би! Досить буде зазначити, що кількох людий втратило жите через його місії... І не знати кому тут пожалувати ся, не знати, де шукати правди і справедливости. Писали ми вже за нашу нужду до галицкого митрополита, просили його ради самого Христа, щоб змилував ся над нами і прислав нам якогось сьвітского сьвященика, але не можемо діждати ся нічого. Ми пукаемо, а нам не хочуть отворити; просимо — нічого не дають... Не вжеж ми Богом викляті, що над нашими религійними домаганями переходять князі церкви до порядку дневного?! Може митрополиг гніває ся на нас за те, що ми бажаемо сьвященика сьвітского а не монаха? На се відповідаю ось тут в імени усіх тутешних Русинів, що волимо зістати поганами, як підчиняти ся волі такого о. Мартинюка. Він певно не заведе нікого до царства небесного, бо хто так поводить ся з темним народом, як сей примірний монах, хто так понимае свої духовні обовязки, сей негідний назвати ся слугою Христовим!

І скажіть ви нам, родимці, чому то ви такі байдужні на наші справедливі домаганя, чому вам бразилійскі Русини такі осоружні? Ви спочуваете з усіми тими, що борють ся о красшу долю, що домагають ся справедливости; а чи ми не ваші братя як і тії, що в Галичині або на Україні? Скажіть же самі, кілько то ви вже наслухались про нашу нужду та горе, а чому ніхто з вас не уйме ся за нами, не подасть нам помічної руки в крайній потребі? Ой, братя, братя! Якби ви знали, яке наше горе, яке наше жите в отсім заморскім „раю“, ви заплакали-б може крівавою слезою над нашою недолею!.. Нужда вагнала нас на край сьвіта і в нужді прийде ся нам погибати на чужій земли. Вам добре відомо, як наш мужик привязаний до свого руского обряду, як він дорожить своїми народними сьвятощами, а помимо того не знайде ся на цілій просторій Руси ані одна щира людина, що хотіла б добровільно нести поміч під кришу меншого брата! І чого ви, рускі душпастирі, так боїте ся бразилійскої Руси? Не вжеж ви думаете, що ми не в силі дати сьвященикови відповідного винагородженя за його труди?.. Коли-б хоч один з вас відважив ся прибути на нашу кольонію, ми вже певно не пустили-б його від себе, хочби навіть відкликували його або й викликали всі церковні власти!.. Ми маемо тут і свою церковцю і хороший дім для сьвященика; маемо школу і учителя, маемо і читальню „Просьвіти“ — не маемо лише отця духовного, що взяв би в свої руки провід над нашою громадою.

Не знаю, чи зверне дехто увагу на отсю допись, чи змилуе ся який сьвященик над нашою недолею. Не знаю, чи наші тутешні Русини жити-муть дальше без всякого духовного проводу, чи може бодай перед смертію очистять свої душі від житевих пороків... Не знаю!.. Бог знае!.. На кождий случай я подаю свою адресу, може дехто схоче бодай поінформувати ся близше про наші відносини.

Василь Зварич,
5-та Кольонія, ч. дому 13, Ріо Кляро, Парана, Бразилія, почта Marechal Mallet.

З Лемківщини.

У нас часи не змінились: більше дощу, як погоди, Часами падае дощ 3 або 4 дни без перерви, але Богу дякувати нема страшних злив ані граду. На посуху ніхто не може нарікати; мокроти досить. Урожаї в наших сторонах середні, лише від обильної роси вилягло богато збіжа. Тепер розпочинають ся у нас жнива. Люди заробляють добрі гроші: при окопуваню паньских бураків (картофлі окопують машинами) беруть жінки по 1 кор. 20 сот., а женцям обіцюють по 1 короні 40 сот. денно. Господарі платять по 1 к. і дають харч чотири рази денно. Пани мусять обходити ся з робітниками по людски. Давнійше розказували людям і часто побивали, тепер не тілько, що добре платять, але ще й просять. Форналї вивозять женців на поле, а вечером відвозять домів. Оттакі то вигоди мають наші робітники теперішними часами.

Ярмарки у нас до нічого. Худоба чи тучна чи худа не мае жадного відбиту. Кажуть, що богато мяса приходить з Росії, тому худоба така дешева.

У нас в Розділю е на продаж корчма. Арендаря вигнали вже з села дня 11. Липня с. р. Наші Русини зробили з паном дідичом такий контракт, що корчму може купити Русин або Поляк (Русини мають нершеньство), лише Жидови не вільно продати. На тую корчму наложили ціну 6 тисяч корон. З початком Августа с. р. мае ся там зачати торговля ріжних напоїв, а крім того корінний склеп (ґросерня). Місця є дуже много; можна заложити великий склад ріжнородних товарів. Дім заїздний досить обширний, перед вікнами невелика загорідка.

В сусідстві сеї корчми е на продаж два господарства: одно Демка Живана, що перебувае тепер в Америці коло Олифанту, Па., друге обійсте Фенни Попівчак, котра жие в Канаді. Демко Живан жадае за хату і ґрунт 2.800 корон, а Фенна Попівчак 6.000 корон. Хтоби хотів купити, нехай зголосить ся на адресу: Василь Бубняк, Розділе, почта Липінки, Galicia, Austria.

Розділе, 17. липня, 1906. А. Пиж.

Збирайте жертви на Боевий Фонд.

„SVOBODA„
(LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа в Америцї і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тиждня в Четвер і коштує:

В Америцї на 12 місяців $2.00
До старого краю на 12 місяців $2.00
В Америцї на 6 місяців $1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“ через Книгарню Шевченка ул. Театральна ч. 1, Львів, а російскі Украинцї через Книгарню „Кіївскої Старини“ Безаківска 14, Кіїв.

Оплачувати ґазету треба все-гда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листї, або через експресовий, або почтовий money order (моні ордер). Money order, то є карточку, котру дістанете від почтара або аґента на експресовім офиси, пішлїть нам, бо без того ми не годни грошей дістати.

Адрес:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щоби его адрес змінити мусить подати нам, кромі нового, також свій старий адрес.

Справоздане „Свободи“

зі збірки на Боєвий Фонд в Галичинї.

В 19-тім числї »Свободи« з дня 10 Мая, 1906 р. подали ми справоздане з гроший, зібраних нами на Боевий Фонд в Галичинї по день 3-го Мая, 1906. Як пригадують собі шан. читачі, тоді було зібраних гроший $204.55, або 1010 корон. Гроші ті розділено після бажаня жертводателїв так:

для радикальної партії (Хлопский Фонд)	477 корон
для партії соціял-демократичної	371 корон
для партії національно-демократичної	162 корон
Разом	1010 корон

Гроші ті вислано на руки екзекутивних комітетів дотичних партій. Заряд партії радикальної і соціялїстичної прислали нам посьвідки на сї гроші, і ми сї посьвідки свого часу в „Свободі“ опубликовали; заряд партії національно-демократичної не вважав за відповідне прислати нам свою посьвідку і тому ми не могли такої посьвідки опубликовати.

Тепер подаємо справоздане з зібраних нами гроший від дня 3 го Мая до 9-го Августа, 1906. В висше згаданім часї вплинуло на наші руки жертв на Боевий Фонд в Галичинї на суму $534.63, а для перших жертв, що упали в Лядскім $50.00, значить разом $584.63, що з попередно зібраними грішми дае суму $789.18. З тих гроший після бажаня жертвуючих припадае:

для партії радикальної $202.52 або 1000 корон,

для партії національно-демократичної $178.78 або 883.11 корон,

для партії соціял-демократичої $153.33 або 757 корон.

для перших жертв в Лядскім $50.00 або 250 корон.

Разом $584.63 або 2890 корон.

Гроші сї вислали ми нинї на руки дотичних зарядів партий і отсим просим всїх, хто відбере ті гроші, вислати нам сейчас посьвідку для опубликованя в „Свободі“.

При сїй нагоді ділимось з нашими читачами вісткою, що до сеї пори Русини американьскі зібрали вже висше 2000 долярів на Боевий Фонд в Галичинї. Сума се гарна, однак за мала, если взяти під увагу пів міліона Русинів живучих в Америцї. Так щож? Лиш сьвідомійші одиницї дають, а велика більшість не дае нїчого. Угорскі Русини не жертвують на Боевий Фонд, ті що перейшли на православіе також нї, москвофіли нї, ті що спольщились та пословачились також нї. Чиж дивно після сего, що наша жертва на престол Вітчини в так важній хвили така мізерна?

Нехай однак байдужність других не знеохочуе жадного щирого Русина, а противно, нехай буде заохотою до дальшої еще щирійшої працї, до тим енерґічнїйшого збираня дальших жертв на Боевий Фонд.

Жертви сї будемо збирати вже недовго, найдальше до часу галицких виборів. Після сего збірка жертв на Боевий Фонд буде замкнена, а почнемо на ново збирати жертви для Революційної Украïньскої Партії в Росії, де ведесь тепер завзята, кровава борба народу з царским урядом при помочи страйків і т. п. і де також невдовзї будуть відбуватись вибори до нового російского парляменту — Державної Думи.

Памятаймо, що гріш наш жертвований для добра Вітчини не пропаде. Він поможе тим нашим братам і сестрам, що остали в краю, поможе їм вибороти собі лїпші условя житя, з котрих дехто і з нас може користати, коли верне до краю. Хтож остане на все в Америцї, буде мати се вдоволене, що бодай в сотій части сплатив свій довг тій земли, на якій родив ся, котра его викормила, виростила, в людий вивела.

Обовязки

доброго юнїйного майнера.

Кождий юнїйний майнер повинен точно платити припадаючий на него податок. Сего обовязку не повинен він нїколи занедбувати. Чому? — Бо з того податку дістають запомогу ті майнери, які не мають роботи з причини страйку.

Кождий юнїйний робітник, если знаходить ся в потребі підчас страйку, сподіе ся запомоги від юнії. Звідкиж юнїя мае взяти гроші? Певно компанїсти еї гроший не дадуть, але мусять дати ті робітники юнїйні, що на той час не страйкують, але мають роботу. Чого сподїеш ся сам від другого, того самого другий мае право сподіватись від тебе. А що тепер все ще е майни, де люди страйкують так в Сполучених Державах як Канадї, длятого кождий майнер повинен точно платити специяльний на него припадаючий податок, аби лиш страйкарам помочи, аби они страйк виграли, бо побіда майнерів в однім місци е побідою цїлої майнерскої юнїї.

Не треба забувати еще і того, що теперішний специяльний страйковий податок або асесмент мусить ся тому платити, що многі майнері коли нема страйку не платять до каси своїх місячних вкладок. Черес те каса не збільшае ся, а коли впаде страйк — треба робити на людий розмет. Сего не булоб однак потреба, еслиб кождий майнер всегда сповняв свій собовязок. Добрий юнїйний майнер повинен бути все добрим юнїйним майнером, а не лише в часї страйку, коли треба вийти з роботи і брати запомогу.

Неменче важним обовязком кождого доброго юнїйного майнера а особливо нашого е — ходити точно на юнїйні мітинґи. Хто не ходить на мітинґи, не може знати що на них радять, не може знати як газдують із юнїйним грошем, анї не може брати участи в виборах урядників і ухвалюваню ріжних важних річий. Се також недобре! Кождий юнїйний майнер Русин, повинен не лиш точно платити до юнїї що на него приходить, але також неменче точно ходити на всї мітинґи, довідуватись куди йдуть юнїйні гроші і голосувати, чи при виборі урядників, чи в иншій справі.

Лиш в сей спосіб поступаючи, сповнимо обовязки, які лежать на кождім добрім юнїйнім майнері і зискаемо собі вплив і повагу по наших юнїях.

Гн. Лиґуз.

Про Украïнців на Угорщинї.

Украïньский нарід на усїй заниманій ним території не належить нїгде до числа панунучих націй. Завдяки сьому він не лише не нормуе обставин, в котрих йому приходить ся жити згідно з своїми злиднями, але навіть не мае вплину на їх уклад в такій степени, яка відповідала би його давній культурі, його історичній традиції, його чисельности і тим обовязкам, які він поносить в державах, в склад котрих він входить. І в той час, коли в Австрії, с. е. в Галичинї і Буковинї, ми бачимо уже давно змагання змінити свое невиносиме положене, які і увінчались до певної степени успіхом, а в російскій Украïнї наступае новий й радісний зворот в сім напрямі,—істнуе така значна закутина украïньскої території, де на цїлій лїнії царюе тишина, апатія, цїлковите моральне убожество, де нїякий клич не стрічае відгомону, куди не досягають нїякі вісти про те, що дїлае ся на остальній украïньскій території, де сама назва „Украïна, украïньский“ невідома, а тою закутиною являеть ся так звана Угорска Русь.

Угорска Русь в полїтичнім відношеню нїколи не становила одноцїльности з прочою украïньскою територією, та все таки мала з нею зносини, особливо з Галичиною. Сї зносини істнували ще в минувшім столїтю до 70 их років. В 1849 році угорскі Русини вислали навіть депутацію до Відня з меморіялом, в якім добивали ся прилученя своеї области до украïньскої части Галичини, спільного унїверситету у Львові і т. д. Коли-ж в 1867 році оголошено на Угорщинї конституцію такого рода, що всї права віддані були одним Мадярам, а на долю других народів полишено лиш повинности, коли Мадяри, опанувавши положене, стали тероризувати всї инші народности, тоді національний рух серед угорских Русинів почав слабнути а в 80—90 роках цїлковито заснїтив ся. Тепер там нема зовсїм національного украïньского руху, а одинокою признакою, що угорскі Русини не щезли ще з „мадярского ґльобуса“, являють ся дві анемічні клерикальні ґазетки, виходячі що тижня одна в Будапештї (»Недѣля«), друга в Унґварі (»Наука«) і печатані т. зв. „язичіем“ се есть мішаниною слів з язиків — украïньского, церковнославяньского, російского і мадярского. Вони не мають однако нїякого вплину на нарід, що зовсїм зрозуміле, бо-ж вони не інтересують ся насущними потребами народа, а як доторкають ся їх деколи, то лиш злегка і здалека, оваваючи усьо в мрачну форму, щоб не прогнївити Мадярів. Для »Недѣлї« таке положене понятне: вона видаєть ся за державні гроші і подае головно популярні розвідки з сїльского господарства, але »Наука«, — уважаюча себе независимим орґаном, повинна би мати зовсїм инший характер. А між тим вона подае своїм читачам саму мертвечину. Для її характеристики наведу декілька наголовків передових статий »Науки«. Кождий признасть, що в XVI—XVII ст. вони може відповідали-б еще своїй цїли, але в XX — рішучо запізнились. Я вибрав їх лиш з кількох послїдних чисел. Ось вони: „Покайтесь и исповѣдуйтесь. Трезвенность православнаго христіанина. Новая каплица—новый престолъ. Крещеніе славянъ. О нашихъ нынѣшнихъ язвахъ (з клерикальної точки погляду). Индиктъ епископа нашего. На пятидесятницу. Житіе и страданіе св. апостола Іакова, брата Господня. Достоинство (а в слїдуючій статї: родословіе) св. Іосифа Обручника, пр. Дѣвы Богородицы. Размышленіе о Благовѣщеніи, о постномъ поведеніи. О совѣстномъ и успѣшномъ проповѣданіи Слова Божіяго“ — і т. д. Окрім сих статий переказуе ся дещо про події, головно про убійства, крадежі, усякі сензаційні пригоди, кілька вигадок, пару стрічок про „діянія“ високопоставлених осіб — і ось вам цїле число! За те нїколи не здиблете найменшої згадки про полїтичні права Русинів, про їх гноблене, про національний рух серед инших Украïнців, про економічне положене і способи його полїпшеня, про необхідність національної орґанїзації і т. и. Обі сї ґазетки не споминають теж анї одним словечком про національний рух серед других не-мадярских народів в Угорщинї: Словаків, Сербів, Румунів, Нїмців. Щоб лиш не мішатись не в свое дїло і не накликати на себе біди! Дійшло до того, що навіть назва „Русин, Руснак“ уважае ся у них „неблаґонадьожною“ і вони радо заступають її терміном „мы греко-каѳолики, мы греко-каѳолическій народъ“. Треба знати, що на Угорщинї е богато еще греко-католиків (унїятів), Румунів, Словаків і Мадярів і той термін видумали „хитрые угророссы“, маючи на приміті сих послїдних, щоб в данім разї можна їм було сказати: „Ми такі-ж самі Мадяри, як і ви, тілько що греко-католики“. Три або чотири роки тому назад основано було в Будапештї товариство з чисто філянтропійними цїлями помагати слабшим в науцї ученикам. В часописях напечатано було, що воно „русинское“, але в статутї і в офіціяльних документах се слово викинено, а щоби до товариства не мали претенсій другі народности, назвали його „обществомъ для греко-каѳоликовъ мукачевской и пряшевской эпархій“, а се тому, що до тих власне епархій належать Русини, хоч жиють там і инші народности, але в значній меншости.

Число угорских Украïнців доходить до пів міліона*). Усе те простий, темний і страшно убогий нарід, до того в ялових гірских округах Прикарпатя, омотаний сїткою всевозможних глитаїв-експльоататорів, обтяжений великими державними податками, котрі можна-б ще видержати на плодовитих угорских низинах, але нїяким чином в пустиннім Прикарпатю. Задля того його житя не мож назвати житем, а хиба нидїнем, і хто хоч раз видів, чим тії люди живлять ся (майже самими бульбами), той, імовірно, не здивуе ся, що у них нема инших інтересів, окрім питаня про хлїб насущний. Дійшло до того, що само мадярске правительство мусїло зачати серед них т. зв. „рутенскую“ дїяльність (так називають її навіть угроруські ґазетки), котра лежить в тім, що правительство закладае в селах пожичкові каси, які дають руским верховинцям дешевий кредит, старае ся завести подекуди розмаїті відділи домашнього промислу, відповідного для гірских місцевостий, віддае в аренду державні (або наняті для тої цїли у приватних дідичів) землї, понайбільше пасовиска, уділяе верховинцям роботу при зелїзних дорогах, гостинцях і т. п.

*) Кілько їх в дійсности — невідомо, бо нїгде в сьвітї не фальшуєть ся так статистика народностий, як на Угорщинї, — з цїлію показати можливо найбільше число Мадярів, тому то офіціяльні статистичні дані не мають жадної вартости.

(Конець буде).

Вісти з Галичини.

Наші братя під пановaнем галицкої шляхти не можуть нїяким чином добити ся якої-такої волї і пошанованя своїх горожаньских прав, запоручених австрійскими основними законами. На папері, то Русини мають такіж самі права, як і всї прочі народи австрійскої держави, але в практицї вони упослїджені гірш темних рабів. Здавало ся, що туй-туй увільнять ся наші родимцї з під кормиги ляцких потентатів, але справа проволїкла ся і ще доси невідомо, яка судьба ожидае галицких Русинів в найблизшій будучности. Маемо на гадцї тую нещасну реформу виборчу, що товчеть ся в австрійскім парляменті уже від кількох місяців, а котрої не порішено ще й доси помимо того, що всї поступові елементи добивають ся її всїма силами. Австрійске правительство — як і кожде инше, що держить ся „паньскої клямки“ — уміе брати податки й рекрута та не уміе дати робучим масам нїчого окрім пустих обіцянок. Обіцяло перевести виборчу реформу в як найкоротшім часї, а тимчасом відложило її аж до осени. Така то справедливість у тих, що стоять при державній кермі і домагають ся пошанованя законів від підчиненого собі пролетаріяту!..

Та вже найбільшої справедливости придержують ся галицкі старости враз з своїм ввірцевим намісником супроти народу руского!.. І на воловій шкірі не списав би усїх тих насильств, яких допускають ся вони над руским селяньством і над тою інтеліґенцією, що солїдаризує ся з темним, поневоленим мужиком! На службі ляцкої гакати стоять усякі державні й автономічні уряди та інституції, польским сатрапам повинують ся жандарми і війско, їх волю виконують ц. к. су-

ди, їх слухають навіть усякі слабодухи народу руского... По стороні галицких хліборобів станула горстка тямучої інтелігенції і терпить разом з ними нечувані переслідування. Хлопів пакують до тюрми цілими сотнями а інтелігентів десятками! Панове шляхта виточують Русинам про людске око якісь нібито процеси, перетримують їх по кілька місяців у слідчій вязниці, а відтак випускають без найменьшої кари, бо показало ся при розправі, що вони невинні... В краю нужда і горе. голод і холод, проклони та наріканє. Тут виступили з берегів ріки і забрали з водою гірку кервавицю хлопску, там знищив огонь сотки селяньских загород, там знов вибив град усьо достигаюче збіже, там дичина робить шкоду на мужицких загонах, там дифтерія, там тифус, там гине худоба на заразу і т. д. і т. д. — без кінця! Усього того не добачують польскі панове, бо займати ся такими річами вони не мають ані часу, ані охоти. Вони пильнують лише руского хлопа, щоб не пішов де до Прус на зарібки, щоб не виїхав до Америки, щоб робив за пів дармо на паньских ланах, щоб не бойкотував паньскої корчми, щоб не вийшов на страйк! А вже той страйк то прямо зганяє сон з їх шляхотних повік... Не забудуть вони того страйку рускому хлопови до суду віку!..

Ось маєте маленьку картину галицкого „раю" під панованєм „культурних брації Полякуф". Се все діє ся під той час, коли ті самі „браця" домагають ся свободи і волї від правительства російского. Така то у них християньска етика і мораль, таке почутє слушности й справедливости!..

Вісти з Росії.

Ґенеральний страйк, який заповіджено було сими днями, не удав ся, а через те ціла ситуація змінила ся на користь реакційного правительства. Більша часть робітників прийшла до заключеня, що оголошене загального страйку було передчасне, бо робітники не вовсім ще з'організовані, а змагання їх не могли бути поперті селянами, бо они тепер заняті живами. До праці вернули майже всі робітники, а в самім Петербурзі привернено уже нормальний стан так, що навіть патрулюючі відділи зменшено до половини. Всюди по Росії арештують підозрілих о неблагонадежність і заповняють ними вязниці. В Севастополі власти спіймали відразу більшу частину провідників бунту, а в виду того здеморалізовані останки сидять тихо і не думають про повстанє. Можна сказати, що по більших російских центрах революцію здавлено, а теж на провинції все таки страйкують то по фабриках то по копальнях. На Кавказі кипить борба з давною силою, а припинити її не легко, бо правительство не має подостатком війска і поліційної служби.

Правительственна партія із Столипіном на чолї користає із хвилевого успокоєня широких робітничих мас і заходить ся пильно около позискання темного мужицтва, обіцюючи йому золоті гори в виді найріжнороднійших реформ. Так само заходить ся пильно російске правительство, щоб до будучої Думи увійшли лише такі одиниці, що будуть послушні реакційним властям, виконуючі усї зарядження царя і його мінїстрів. В тій цїли видано уже до всїх російских підданих відповідну відозву, в якій поучує ся широкі круги про права і обовязки послів і про значінє самого парляменту для російскої імперії. Ся відозва кінчить ся такими словами: „Тільки в таким случаю, коли російский нарід вибере більшість таких послів, що свої власні погляди підпорядкують добру і будучности держави, коли вони перестерігати-муть устави і слухати будуть властий, — тільки тоді сповнить ся горяче бажане царя, тільки тоді весь російский нарід буде щасливий і тільки тоді можна буде відновити надшарпаний добробут, щасте і будучність великої Росії"...

По нашому то воно виходить таке, що лиш тоді буде Росія щаслива, коли дальше слухати-ме волї „помазанника божого", деспотичного тирана й безсовісного ката і гнобителя пролетаріяту! На таку кучою пустих фраз гадає самодержавіє ловити своїх „вірних" підданих... Очивидно, що при помочи всесильного кнута, пороху, куль, багнетів і т. п. „цивілізаційних" средств—можна неодно „добро" зробити для „вірних синів сьв. Росії"!..

Князі та ґенерали, ті стовпи російского самодержавя, мають в собі велике почутє справедливости і вирозумілости... Всїх вояків і робітників, що бороли ся недавно в Вибурзі, Гельсінґфорсї і Кронштадті, розстрілюють тепер цїлими сотнями і то без найменшого суду. Винен чи не винен — все одно... кулька в лоб — і по справі!... Фінляндский сойм станув також по стороні російских властий і гнобить своїх власних родимців не гірше хуліґанів. Взагалі терор і насильство російского правительства дійшли уже до зеніту; як так дальше піде, то в цїлій Росії лишуть ся лише самі князі та ґенерали, самі банди хуліґанів й чорносотенців і таких „підданих", що за миску сочевиці готові запродати в неволю самих себе і свої родини.

Збирайте жертви на Боєвий Фонд.

Самі осудім ся вперед!

В ч. 26. „Правди" поміств мій товариш по чину, А. Николин, дяко учитель з Джерві Сити допись, в котрій обговорює дяко-учительску долю в Америці. Він жалує ся, що декотрі рускі громади трактують своїх дяків, неначе наступків і не віддають їм належної чести.

Вже то оно правда, що положене нашого дяківского стану, чи то в старім краю, чи по парохіях американьских вельми незавидне й болюче, але хто тому винуватий? Ніхто иньший, лише самі дяки!.. Наперед треба завважати, що тих дяків тут дуже обмаль, та й то переважно такі, котрі знають на кожду недїлю якесь инше „Херувими", а більше нічого... Ще й то замітити годить ся, що такі „високо" учені дяко-учителї занимають звичайно найлїпше платні місця, бо уміють з людьми жити...

П. Николин пише, що одна з руских харохій виставила недавно конкурс на дяко-учителя, від котрого вимагає ся знаня хорального сьпіву і провадженя денної науки в школї. Замічає притім п. дописуватель „Правди", що дотична громада не оголошує в тім конкурсї усїх своїх вимогів, а именно не подає до прилюдної відомости, що сей дяко-учитель має у ній сповняти еще якісь иньші функції, подібні до сих, які ставив один Француз свойому слузі: „Будеш у мене пасти свині і учити мою дочку гри на фортепяні!.." Я вже тут не можу згодити ся з тов. Николином, бож в тім конкурсї написано виразно, що по близші інформації дотично сеї посади треба удавати ся на таку а таку адресу. Думаю, що кождий дяко-учитель має свій власний розум і почутє власного достоїнства, а коли хтось добровільно згодить ся „пасти свині і учити гри на фортепяні" — то хтож тому винен, як не він сам?!..

Не дасть ся заперечити, що громада, яка хоче держати у себе порядного дяка, мусить поробити деякі уступки в користь дотичного кандидата. Він перецїнь годить ся з парохією: она ставить свої услівя, він свої. І по щож тут рікати на парохіян, коли дяк піднимає ся добровільно робити усе те, що йому велять!..

Коли я мав обняти посаду дяко-учителя в Мікаду, Па., поставили мені тамошні громадяни свої услівя. Між иншим жадали они від мене, щоб я замітав церкву і школу, напалив в печи і т. и., бо таку роботу виконували усї мої попередники. Очивидно, що на таке жаданя я ніяк не міг згодити ся. „Коли хочете мати мене своїм дяко-учителем — сказав я парохіянам — то добре, а коли ні — то ні! Палячем я ще з роду не був і у вас не буду!.." Люди побачили, що я таки рішучо не думаю сповняти обовязків сторожа—замітача і згодились на мої услівя. Таким чином змінили ся в тій громаді давні обставини і нині ніхто уже не вимагає там від дяко-учителя, щоб сповняв попри своїх занятях обовязки сторожа і паламаря.

Таке саме було зі мною і на теперішній моїй посаді в Клівленді, а що я від свого не відступив, то і обставини змінили ся на мою користь. А чому то так стало ся? Бо я пошанував свій стан дяківский! Ані парохіяни, ані сьвященик не пошанують такого дяка, що не уміє постояти за свою честь.

Так отже осудім ся вперед самих себе, пошануймо свій стан, а тоді будемо мати право домагати ся пошани від других людий!

Михайло Бабій,
дяко-учитель в Клівленд, О.

На Боєвий Фонд в Галичині

зложили:

I) *На руки ред. „Свободи":*

1) З Бруклин, Н. Й. Дмитро Цимбалїстий 20 центів.

2) З Форт Вилиєм, Кан., Мих. Валїй 25 цнт.

3) З Поконо Лейк, Па., Теодор Дякун 1 дол.

4) З Вестлі, Б. К. Кан., Лука Слїпець 25 цен.

5) З Сикс Майлс Рон, Па. Михайло Колодїй 25 цнт.

6) З Винипег, Канада, Микита Мицак 1 дол.

7) З Сан Франсиско, Кал. для соціял. демократичної партії зібрав п. А. Тимцьо 8 дол.

Жертвували слїдуючі: Микола Арсенюк Троїцевий 5 дол.

Антін Тимцьо, 2 дол.

Михайло Ферлей 1 дол.

8) З Ралей, Онт. Канада, зібрав Іван Рихло слїдуючі жертви:

Іван Рихло 1.25 дол.

Теодор Ґреськів, 40 цен.

Дмитро Царик 35 цнт.

По 25 цнт.: Стефан Фостей, Мафтей Гасюк, Петро Мохорюк, Василь Голик, Панько Сїрий, Михаїл Омелян, Микола Рицар, Александер Пентилюк. Разом 4 дол.

9) З Питсбург, Па., на хрестинах у п. Михаїла Баранецкого сколектували Григорий Демида і Теодор Ґут слїдуючі жертви:

Теодор Ґут 1 дол.

Григорий Демида 50 цнт.

По 25 цнт: Юлія Ґут, Ілія Дашинич, Теодор Вовчко, Володимир Милькович, Іван Хапка, Анна Баранецка.

По 10 цнн.: Юрій Городиньский, Теодор Ґут, (молод).

Марія Баранечка 5 цнт. Разом $3.25.

10) З Трентон, Н. Дж. члени Братства Сьв. Йоана Хрест. від. Р. Н. Союза 121 зложили слїдуючі жертви:

По 50 цнт.: Зїманьский Іван, Паславский Іван, Чихут Олекса.

По 25 цнт.: Дудчак Василь, Черемшак Михаил, Муренка Онуфер, Младикмець Михаїл, Кушнїрик Іван, Гудак Іван. Разом 3 дол.

Разом	21.20
Попередно	789.18
Сума	$810.38

Редакція „Свободи",
Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Жертви на Революц. Українську Партію.

1) З Сикс Майлс Рон, Па. Михайло Колодїй 25 цнт.

2) Товариство Українців в Montreal Канада, офіровало $2.60.

По 50 цнт.: Іван Андрусик, Тим. Андрусик, Мик. Бучковский, Іван Випрук. Антін Денека, Мих. Бернардский, Людмила Бароїмович (дївч.,) Волод. Анастазєвский.

По 25 цнт.: Фльоріян Крупа, Михаїл Паламар, Яков Випрук, Ан. Сікорский, Ів. Тюхтїй; Бартко Сидор, Сем. Дрогобицкий, Ник. Ґняздовский.

По 20 цнт. Вас. Ґулька. Разом $9.25 Збіркою займавсь Северин Костирский.

3) В Ґімлі, Ман. Канада, зібрав о. Д. Ярема слїдуючі жертви:

о. Д. Ярема 2 дол.

По 1 дол. Василь Трефяк, Никола Джус, Гриць Боячук, Павло Хрусціцкий.

Семко Демчук, 50 цнт.: Разом 6.50 дол.

Попередно	297.56
Разом	$313.56

Виказ приходів на Народний Фонд в Америцї.

1) Рент за Дім Бурси за час від 15. Червня до 15. Серпня $70.00.

2) З West Brownsville, Pa. На весілю Стойка Лучка і Ференца Немеш зложили гостї на руки Івана Петришка і Михайла Бенеш $6.72. Многая лїта молодятам і гостям весїльним!

Спис жертводателїв буде в слїдуючім числї.

о. Іван Велигорский, секр.
25 Chestnut Str.
Yonkers, N. Y.

На продаж.

Добра фарма обнимаюча 10 акрів: 5 лїса а 5 виробленого поля. На фармі є новий дім, стайня, кінь і всї знаряди господарскі. Продам за приступну цїну. По близші інформациї прошу удаватись під адресою.

Мартин Пелех 32-33
Box 228, Derby, Conn.

Оголошенє.

Товариство „Зоря" в Ню-Йорку подає отсим до відомости і для вигоди Ню-Йорских Русинів, що уряджує **ВЕЛИКИЙ БАЛЬ** дня **13-го Октобра** с. р. в сали Liberty Hall 263. E. Houston St. Близші інформації подасть ся пізнїйше.

Також буде ся приймати нових членів в місяцях **Септембрі і Октобрі** без вступного. Охочі вступити в члени сего найстаршого в Ню-Йорку народного табору зволять зголосити ся на звичайні мітинґи товариства, що відбувають ся правильно кождої другої суботи в місяци в гали під ч. 258-263 E. Houston, St.

За Виділ тов. „Зоря"
Андрей Кашиньский, пред.

Оголошенє.

Вже минув цїлий рік, як я оттут в Білмаєр, Па. жию майже сам один поміж чужим народом. Таке самотне житє надоїло менї вже до крайности, тож я отсим прошу уклінно всїх шан. читачів „Свободи", чи не були би они ласкаві стягнути мене до якої рускої громади. а може я придав би ся на що своїм родимцям. Нема у мене великих здібностий, але все таки уважаю себе добрим хоральним сьпіваком і можу в разї потреба обняти діреґентуру якого руского хору. По ремеслу я є шевцем, але зумію також вступати дяка, хоч бути ним не годжусь, бо на мою думку дяк повинен бути кваліфікований, а я того не маю, тож не треба людий дурити. Раз читав я в „Свободї" що богато руских талановитих людий пропадає марно поміж чужинцями. Таке воно і зі мною. Між своїми людьми може би чоловік не змарнував ся, а поміж чужими і тяжко жити і легко можна загирити і того трошки талану. Ожидаю нетерпеливо на ласкаві інформації і остаю з високим поважанєм

Spiridion I. Simkow,
No. 5. Billmeyer, Pa.
Lancaster, Co.

Пошукую

за своїм мужом, Павлом Дедо, що приїхав до Америки перед трьома роками і не дає о собі жадної вістки уже від року. Може хто знає, де він перебуває, то нехай повідомить ласкаво його жінку на адресу: Орина Дедо, Вапенне, почта: Мацина Вел., Galicia, Austria.

Пошукую

в дуже важній справі Тому Костюка з села Тартакова, повіта Сокаль, в Галичинї. Вже близько два роки, як він поселив ся в Канадї. Перед роком перебував в Отаві, Онт. Хтоби о нїм знав, нехай напише до мене, а дістане 5 дол. нагороди. Адресуйте так:

Bartlomiej Sydor,
50 Farm Str., Montreal, Canada.

Де суть

Іван і Василь Дрибчак. Шукає їх Антін Хома. Мають знаходити ся в околици Cementon, Pa. Хтоби о них знав, або они самі, нехай пише на адресу:

Anthony Choma,
24 Adams Str., Newark, N. J.

Дякоучитель

з добрим голосом, який потрафив би вести хор і учити дїти, дістане добре місце. Голоситись сейчас листовно до редакції „Свободи".

Svoboda,
Box 353, Scranton, Pa.

Глядаю посади дякоучителя

в одній з руских парохій. Маю сильний голос, знаю добре устав церковний і сьпів хоральний. Котра парохія потребує такого чоловіка, зволить написати на адресу:

Hryc Lesiuk,
42 Washington Str., Yonkers, N. Y.

Хочу женитись.

Задля ріжнородних причин я ще доси не оженив ся, хоч маю уже 44 роки. Тепер хочу одружити ся з дївчиною або вдовицею в віцї до 36 лїт, котра мала би готівки пару сот долярів. Я маю вложених высше 800 долярів, а крім того пару центів вложив я в однім банку в старім краю. Котрій з дївчат або вдовиць наскучило ся самітне житє, нехай порозуміє ся зі мною листовно, а певно не пожалує свого вибору.

Адреса до мене така:

Дмитро Козма,
Six Mile Run, Pa.

СПРАВИ „СОЮЗА".

Отець духовний „Союза":
о. Стефан Макар,
Box, 404, McKeesport, Pa.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1906—1908.

Предсїдатель:
Константин Кирчів,
140 Essex St., Jersey City, NJ.

Місто-предсїдатель:
Іван Париляк, Terryville, Conn.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Монїта, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Матій Семенюк, Sayre, Pa.
Андрій Овсак, Trauger, Pa.
Ф. Поливка, Hazleton, Pa.

Контрольна Комісія:
о. Лев Левицкий, Minersville, Pa.
Осип Стеткевич, Scranton, Pa.
С. Калакука, Jessup, Pa.

Головний організатор:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Союз" — одинока руско народна організація в Америці.

Принимае членів **від 1 року до 40 літ** жития.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $1000.00,
Посмертне за жінку $400.00,
Посмертне за дїти від 15.00 до $300.00,
В разї утрати: а) обох очий ніг або рук $1000.00,
б) одної руки, ноги або ока $200.00.
Сли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

Важне для П. П. Секретарів Р. Н. Союза.

Повідомляю раз на все, що всї гроші належачі д каси Р. Н. Союза посилае ся так: на money order-ах або чеках виписуе ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так виписаний money-order або чек не посилае ся до Голов. Касіера, але враз н виказами до Голов. Секретара. Головний секретар опісля відсилае їх до Голов. Касіера.

С. Ядловский,
Голов. Секретар.

Посмертні вісти.

МЕЛЯНІЯ ЯСІНЬ, жена Тимка члена Р. Н. Союза, від. 28, Маганой Плейн, Па., упокоїла ся 2 го Апріля б. р.

ВОЙТІХ АЛЬБЕРТ РУДИЙ, член Р. Н. Союза, від. 85, Гейзелтон, Па., упокоїв ся 8-ге Юлія б. р.

Вічная память!

Перестали бути членами Р. Н. Союза.

В. 1. Суский Михайло
Ревак Теодор
Ґенда Петро
В. 13. Сьвентко Андрій
Криницкий Тимко
Зузік Іван
Голузка Михайло
Млинарик Теодор
Рончковский Іван Гр.
В. 14. Рена Іван
Рубинович Михайло
В. 16. Бебля Юрко
Бурсік Іван
В. 17. Ямельский Михайло
В. 24. Сабол Юрко
Бардар Андрій
В. 25. Торган Онуфрій
Дзибан Павло
Адам Петро
Дзендзель Микола
Дзендзель Іван
Мудзик Дмитро
В. 32. Тияшко Василь
Турослярский Михайло
Ядловский Михайло
Б. 33. Бруцяк Василь
Коцур Ілько
Ґойда Гриць
Бодник Лукач
Витишин Павло
Копач Василь
Онущак Павло
Лубянецкий Петро
Вітошиньский Клим
Бомба Максим
В. 40. Осадчук Адам
В. 52. Болеца Шандор
Ройко Ілько
Качор Андрій
Ройко Олекса
Курасевич Іван
В. 57. Корінь Гнат
Жидяк Максим
Маціййовский Андрій
Маціййовский Михайло
Филяк Гриць
Федорко Гнат
Стах Тимко
Косар Гриць
Барна Семан
Палка Григорій
Прайзнер Адам
Гладь Кирило
Джинджиристий Гриць
Преґон Іван
Палка Стефан
Ґелета Іван
Дешко Іван
Федорко Петро
Лучковець Сидор
В. 59. Овад Іван
Тешнар Пилип
В. 66. Брода Гриць
Сидорик Михайло
Синьчак Семан
В. 74. Кашлин Андрій
Гривняк Ілько
Мощак Стефан
Ґадзик Митро
В 77. Крицкий Стефан
В. 84 Виняр Петро
Цялф Андрій
Левай Іван
В. 86. Сосніцкий Федор
В. 104. Станко Іван
В. 105. Гец Іван
Федецкий Стефан
Боровский Павло
В. 108. Желем Николай
Ґерґович Андрій
В. 114. Батіл Іван
В. 119. Кампо Янош
Василь Ґуляна
Николай Ламаґа

Рух в віддїлах Р. Н. Союза.

Братство

сьв. Отця Николая, від. Р. Н. С. 104 в Perth Ambov, N. J. буде приймати нових членів в місяцї Серпнї с. р. без вступного. Хто з вас, дорогі братя, не належить еще до жадної орґанїзації, нехай вступає до нашого братства і до Р. Н. Союза, бо тут пайдете скору поміч моральну й матеріяльну. Не відтягайте ся, родимцї, бо нїхто з вас не знає, яка судьба вас ожидає!

К. Шкурат, секр. братства.

Братство

сьв Івана Хрестителя від. Р. Н. С. 96 в Pittsburg, Pa. S. S. буде приймати нових членів в місяцю Серпню с. р. за половину вступного. Хто з шанов. читачів не належить еще до жадного братства, нехай прийде до нас, а ми приймемо єго як рідного брата. Наші мітинґи відбувають ся в четверту недїлю по першім.

За Уряд братства:
І. Костюк, секр.

Братство

сьв. Івана Хрестителя від. 62 в Монесен, Па. приймає нових членів в місяцї Августї с. р. без вступного. Хто з вас, дорогі братя і сестри, не належить еще до жадного братства в Монесен і околицї, нехай зголосить ся до нас, а ми приймемо кождого радо і щиро. Мітинґи відбувають ся що місяця в другу недїлю по першім в італїянский галї при улицї третій. Після ухвали нашого братства кождий місцевий член має бути присутний на кождім місячнім мітинґу, а коли без важної причини не явить ся в означенім часї, заплатить 25 цнт. кари.

Горніть ся, родимцї, під прапор Р. Н. Союза! В єдности сила!

Юлїян Малютич, пред.,
Василь Сивик, секр.
Яким Цимбала, кас.

Братство

сьв. м. Фльора і Лавра в Пітсбурґу, Па., від. Р. Н. Союза 130, буде принимати в місяцї Августї с. р. нових членів без вступного. Мітинґи братскі відбувають ся завсїгди першої недїлї в місяцї під ч. 725 Carson Str. у п. Теодора Ґута. Хто не вписав ся еще до жадного братства, нехай користає з доброї нагоди і вступає до нашого товариства.

Теодор Ґут, предс.
Володимир Мількович, кас.,
Петро Кульчицкий, секр.

Повідомлене.

Сим повідомляємо усю американьску Русь а з'окрема Русинів в околицї Бостону, що дня 1-го Липня с. р. завязалось у нас нове руске запомогове товариство сьв. Петра і Павла під ч. 14 Парментер ул. в Boston, Mass. На разї вписало ся 37 членів. Вступне виносить 1 дол. а місячне 50 цнт. Братство з'обовязуєсь платити своїм членам по шістьох місяцях від дня вступленя до товариства по 5 дол. тижнево в разї хороби, кошта похоронні по померших членах і иньші принагідні запомоги.

Приступайте, братя, до нашого нового товариства всї, як один муж, а не пожалуєте сего нїколи! Не забувайте, що: в єдности сила — а згода всїм мила!

Мих. Гордийчук, пред.,
Іван Калита, кас.
Іван Радевич, секр. фінанс.
Г. Бекер, секр. проток.

Повідомлене.

Братство сьв. Івана Хрестителя, відділ Союза 50, в Десладж, Мо. подає до відомости усім своїм членам, що місячні мітинґи згаданого братства відбувати ся будуть в трету недїлю в місяцї. Дня 19-го Августа с. р. відбуде ся головний мітинґ, на котрім обговорювати ся мають дуже важні справи. Длятого кождий член повинен на тім мітинґу безусловно явити ся, а хто не прийде, буде платити назначену статутами кару. Запрашаємо на той день усїх наших родимцїв, щоб прийшли до нас і приступали громадно до нашого братства, а так остала би найкрасша памятка пятилїтного істнованя сего товариства.

Від уряду братства:
Теод. Міцік, предс.,
Теодор Ревак, секр.

Повідомлене.

Повідомляю всїх членів братства сьв. Івана Хрестителя, від. Р. Н. С. 25, в Травґер, Па., що наші мітинґи відбувати ся будуть тепер в першу недїлю по першім, а не так як до сеї пори.

М. Ющак, секр. братства.

Братства

Успенія Пр. Діви Марії, від. Р. Н. С. 88, в Кросс Форк, Па. буде приймати в Августї нових членів за половину вступного. Повідомляє ся також усїх членів згаданого братства, щоби дня 19-го Августа с. р. з'явили ся усї на мітинґ, бо будемо складати цїлорічні рахунки і вибирати нових урядників.

М. Голик, предс.,
Д. Грицениo, кас.,
Т. Панцьо, секр.

Повідомлене.

Уряд братства сьв. Петра і Павла, від. Р. Н. Союза ч. 5, в Монт Кармель, Па. повідомляє всїх своїх членів, що річний мітинґ згаданого братства відбуде ся дня 26-го Августа с. р. в церковній галї. На порядку дневнім: Вибір нового уряду і справоздане касове. Котрий з членів не появить ся на сїм мітинґу, заплатить кару, назначену братскими статутами.

Іван Ятко, секр. братства.

Повідомлене.

Уряд братства сьв. Петра і Павла, від. Р. Н. Союза ч. 6 в Бравнсвіл, Па. повідомляє всїх членів згаданого братства, що дня 26-го Аввуста с. р. відбуде ся наш мітинґ в Слоленьскій галї при Choice Str. Кождий член має на тім мітінґу явити ся і вирівнати усї свої залеглости так до братства (за шапки, відзнаки і проч.) як і до „Союза". Хто ще не належить до нашого братства і до „Союза" нехай корпстає з доброї нагоди, бо приймаємо тепер нових членів за дуже низьким вступним. Заразом подаємо до відомости усїх членів, що мітінґи нашого братства відбувати ся тепер будуть в кожду четверту недїлю в місяцї о годинї 1-шій з полудня.

Мих. Бенча, предс.,
Ів. Петришко, застс. екр.

Оголошенє.

Ойл Сіти, Па. то невеличка місцевість, але наших Русинів є тут досить много. Доси не було у нас жадної орґанїзації, аж доперва дня 29-го Липня с. р. заснували ми своє власне братство Успенія Пр. Богородицї. Заложенєм сего братства дали наші Русини видимий доказ, що не хочуть оставати ся позаду супроти инших руских громад в Америцї. На сїм місци оголошуємо усїх урядників нашого братства і так: С. Романчак, пред., Т. Олексяк, заст. пред., Й. Романчак, секр., М. Бурка, заст. сек., І. Фриз, кас., А. Буряк, заст. кас., П. Опалка, опікун хорих в Франклїнї, Гр. Струсь, опікун хорих в Ойл Сіти, Й. Опалка і М. Бурка, контрольори. Мітінґи відбувати ся будуть в другу недїлю по першім.

Семен Романчак, пред.,
Йосиф Фриз, кас.,
Йосиф Романчак, секр.

Повідомлене.

Подаємо до відомости всїм членам братства сьв. Івана Хрестителя, від. Р. Н. Союза ч. 36 в Скатдейл, Па., що мітінґ братский відбуде ся аж на другий місяць. В сїм місяцї мітінґу не буде, але за те кождий член має в як найкоротшім часї вирівнати усї свої залеглости. Хто до кінця сего місяця не заплатить до каси братства своїх довгів, той зістане на другий місяць виключений з братства і з „Союза".

П. Ґула, предс.,
М. Зорила, кас.,
М. Пинковский, секр.

Повідомлене.

Отсим повідомляє ся всїх членів Братства сьв. Володимира Великого, віддїл в Р. Н. С. ч. 58 в Ramey, Pa. що на річнім мітинґу, котрий відбув ся 6-го Августа с. р. вибрано на 1906 і 1907 р. слїдуючий уряд: Юрко Баранок, пред., Йосиф Ялечко, секр., Трифон Барна, записник, Василь Цап, касієр, Федор Фенцишин, місто-пред., Василь Русин, заступник касієра; Іван Бунґа (стар.), капітан; Андрій Шумний, прапорщик; Мирон Ґарбіньский, дверник; Іван Грицковян і Лука Решетар, опікуни хорих; Стефан Цап, післанець; о. П. Понятишин і Іван Бунґа (молод.), контрольори. При тім пригадуємо всїм ч. членам нашого братства, що після ухвали сегорічної IX. головної Конвенції Р. Н. С. кождий член обовязаний кождого місяця платити свої належности і котрий з членів не виплатить до двох місяців, тим самим тратить право до всяких запомог і посмертного.

Всякі письма і гроші просимо засилати на адресу: Йосиф Ялечко, Box 156 Ramey, Pa, Clearf. Co. Мітинґи братскі як до тепер так і на дальше відбувають ся в першу Недїлю по першім.

З братским поздоровленєм
Юрко Баранок, предс.,
Йосиф Ялечко, секр.

Оголошенє.

З причини виїзду нашого дотеперішнього душпастиря, Всч. о. Димитрія Добротвора, зістає без сьвященика гр. кат. руска парохія в Desloge, Mo. шістьдесять дві милї на полудне від St. Louis Mo. Інтересуючії ся оо. Духовні, хотячі обняти нашу парохію, зволять свої запитаня о інформації написати на адресу: Hric Rewak, P. O. Box 368, Desloge, Mo.

За комітет церковний:
Алексій Хаць, предсїдатель,
Григорій Ревак, секретар.

Упімнене.

Упоминаю отсим всїх довжників, належачих до братства Успенія Пр. Богородицї, від. Р. Н. С. ч. 23 в Нортгемптон, Па., щоб на мітинґу дня 26-го Серпня с. р. виплатили усї свої належитости, бо инакше зістануть виключені з братства і з „Союза". Вже за два місяцї не заплатили слїдуючі члени: Осип Ксеняк, Іван Харкавий, Ілько Добан, Федор Гришко і Осип Калуцкий. Взиває ся також усїх тих членів, що не зложили своєї вкладки за місяць Липень, щоб на мітинґу появили ся і свій довг вирівнали, бо, як звісно, від тепер буде уже розмет.

Михайло Петрик, секр.

Повідомлене.

Братство сьв. Івана Хрестителя, від. Р. Н. Союза ч. 111 в Алеґені, Па. повідомляє усїх місцевих і доохресних Русинів, що на мітинґу дня 5-го Серпня вибрано новий уряд братства, а се по тій причинї, що дотеперішний наш предсїдатель п. Павло Ґера від'їхав до старого краю. Він президував в нашім братстві через півтора року і немало причинив ся до його розвою. Желаємо йому і його родинї щасливої дороги!

Хто з вас, родимцї, не належить еще до нашого братства і до „Союза", нехай приступить в як найкоротшім часї, щоб пізнїйше не треба було жалувати на свою байдужність та нарікати на свою долю!

Н. Опришко, предс.,
П. Лацик, кас.,
Он. Ґера. секр.

Товариство „Січ"

в McKeesport, Pa., від. Р. Н. С. 132 буде мати мітинґ в суботу 18. Серпня с. р. Комітет запрашає всїх тих січовиків, що еще довжні, щоб явили ся на тім мітинґу і свою залеглість виплатили, бо в вересни прийде вже платити розмет. Запрашаємо також тих, хто ще не є в нашім товаристві „Січ", щоб прийшли на той мітинґ, і вписали ся а то буде для них користне, розуміє ся мусять бути тверезі і чесні. Мітинґи відбувають ся завсїгди в першу суботу по пїснайцятім, о годинї 9-ій в церковній гали сьв. Івана Хрестителя в McKeesport, Pa.

За Уряд товариства
М. Каськів.

Оголошенє.

Товариство „Запороска Січ" в Ню-Йорку устроює перше велике театральне представленє „Підгіряни" дня 15-го Вересня 1906 в величавій салї „Manhattan Lyceum" 66-68 East Fourth Str., по котрім відбуде ся баль.

Родимцї! се молоде товариство, потрафило побороти всякі труди, які спіткало на своїй дорозї. І дальше дивить ся неустрашимо на перед, і стараєсь під кождим зглядом вирівнати старшим товариствам.

Новий крок розвою се заснованє при товаристві „Кружка Аматорского" котрий має на цїли дати своїм краянам корм душевний, по тяжких днях працї. Цїлею сего кружка що місяця давати представленя аматорскі, крім того уряджувати прогульки аматорскі до найблизших міст, де проживають Русини, щоби в той спосіб запізнати братів з нашою лїтературою.

Товариство призначило половину чистого доходу на церков сьв. Юрія в Ню-Йорку а одну часть на „Народний Фонд" у Львові. Тому кличемо до Вас братя, так місцеві як і позамісцеві, загостіть дня 15-го Вересня на наше представленє, як один, а тим дасте доказ, що симпатизуєте з братями Січовиками. Тим самим додасте охоти і сили до дальшої працї для добра народного, молодим членам, тоді они з подвійною енерґією працюватимуть, бо зобачуть, що мають попертє так морально як і матеріяльне зі сторони своїх краян.

Тому еще раз кличемо, станьте як один, бо „де єдність там сила"!

КОМІТЕТ.

Великій Баль

на дохід рускої Церкви і братства сьв. Фльора і Лавра в Питсбурґу, Па., відбуде ся дня 3-го Септембра 1906, в рускій Гали при 7-ій улици. Половина доходу призначена на церков а друга половина для братства сьв. Фльора і Лавра. Початок балю о год. 4-ій пополудни. Вступ для мущин 50 центів, для дївчат і жінок 25 центів.

Рада братства
Т. Ґут,
Вол. Милькович,
П. Кучицкий.

Баль.

За старанєм Кружка Рускої Молодїжи відбуде ся дня 1-го Вересня с. р. перший руский баль, на котрий маємо честь запросити всїх наших родимцїв так Русинів як і Русинок. Сей великий баль відбуде ся в просторій галї при ул. Вашинґтон ч. 44 в Йонкерс, Н. Й. За добру і охочу забаву ручить підписаний комітет:

Іван Вовкович, предс.,
Василь Палиця, кас.,
Ілько Лукащкевич, секр.

Великий Баль

відбуде ся дня 3-го Септембра, 1906 р. в гали п. Івана Савчака на дохід братства Пресв. Богородицї, від. Р. Н. Союза 86 в Олифант, Па. На тім балю будемо принимати членів до нашого Братства без вступного. Отож просимо всїх чесних Русинів, аби прийшли на сей баль і дали вписатись до нашого братства.

Комітет балевий:
Стефан Фик,
Дмитро Духняк.

Оголошенє

Подаю до відомости всїм інтересованих, що моя теперішна адреса естй:

Rev. Alex Ulitsky 335 E. 20. St. New York City.

Понеже Всч. о. Чаплиньский, парох церкви сьв. Юрія в Ню-Йорку, виїхав на якийсь час (6—8 недїль) для відпочинку і скріпленя здоровля а менї припало єго заступати — тож подаю до відомости чч. парохіян Ню-Йорских і доокрестних Русинів, що порядок Богослуженя в церкві Ню-Йорскій і години урядові канцелярії парохіяльної остають **ті самі**, як були доси без змін. У всяких потребах можна застати мене кождого дня рано по Службі Божій в закристії церковній, або вечером від год. 7—8 в канцелярії. Канцелярие есть напротів церкви під ч. 335.

—33 о. Ал. Улицкий.

Хочу женитись.

Маю фарму зі всїми машинами.
John Bukowski.
Albert Canyon, B. C. Canada

Балкан і балканьска справа.

Нераз можна у ґазетах читати про Балкан та балканьску справу. Тому хочемо читачам »Свободи« дещо про сю річ розказати.

Балкан се дуже гориста і чимала країна, що лежить на полудне від Угорщини.

Се великий півостров, що північним боком притикає до Хорватії, Угорщини і Румунії а з трех инших боків облитий морем зі сходу Чорним, з полудня Середземним, а з заходу морем Адрійским, тим самим, над яким лежить австрійский порт Тріест.

Найвисший гірский хребет у східній части півострова, зове ся також Балкан. Від того і назва цїлого півострова.

На Балканї є ріжні краї і крайки, та ріжні народи і народцї. У північно-західнім кутї Балкану в сусїдстві Хорватії є балканьскай край **Босна**, де тому 20 і кілька років гнали руских вояків на війну. Зараз на полудне від Босни є ще більше гористий край **Герцоґовина**. Босняки і Герцоґовинцї говорять по сербо-хорватски, мовою славяньскою, троха подібною до рускої. Одні з них є віри православної, инші католицкої а ще инші, особливо богатші дїдичі і міщани, є віри магомедової.

Ще тому 20 і кілька років Босна і Герцоґовина належали до турецкого султана, а потім Австрія скористала з турецко-російскої війни, і забрала ті краї нібито тілько на якийсь час у свою „опіку", аби там зробити „лад". То називає ся по ученому „окупація", а Босна і Герцоґовина звуть ся „краями окупованими". Ними заряджує спільний австро-угорский уряд, нібито в заступстві султана. По правдї султан нїколи вже не відзискає тих краів.

Боснаки і Герцоґовинцї не мають конституції, а управляє краєм австро-угорский ґенерал-ґубернатор.

Тепер Боснаки осьвідомляють ся національно та хочуть, аби Босну прилучено до Сербії. Австріяків та Мадярів там не люблять. Але Австро-Угорщина тримає Босну в клїщах, бо деж би віденьскі і угорскі фабриканти продавали своє фабричне дранте? До того бере Австро-Угорщина з Босни також податки і рекрута та господарить там, не питаючи Босняків, як сама хоче.

На схід від Босни, а на полудне від Угорщини, лежить **Сербія** — край так завеликий як пів Галичини. Серби є православні та мають свою самостійну сербску церков, независиму від нїкого чужого. Мова в них подібна дещо до нашої. Ще тому 100 років панували над Сербами Турки. Але Серби робили много кривавих бунтів, зразу під проводом „воєводи" Кара-Джорджія (то значить: Чорного Юрка), від якого пішла княжа родина Караджорджевичів, а потім під

проводом Милоша Обреновича. То Австрія, то Росія на злість Туркам помагали Сербам потайки оружем і грішми, або знов лишали Сербів на турецку поталу. Як же Турки тому 20 і кілька літ програли війну з Москалем, а Австрія забрала Босну, тоді Сербія скористала з слабости Турків і оголосила ся независимим королївством з Обриновичами на престолї.

Але бідна Сербія не мала щастя. Сильнїйша сусїдка Австро-Угорщина, визискує Сербію тим способом, що примушує Сербію, аби вона не накладала цла на фабричні вироби з Австрії і Угорщини. Віденьскі і угорскі фабриканти пасуть свої животи, а в Сербії не може розвинути ся власний промисл, бо забиває его конкуренція з Відня і з Будапешту. Через то Сербія остала бідною і мусїла дуже задовжувати ся, а Австро-Угорщина знов примушує Сербію, аби Сербія позичала гроші на лихварскі проценти тілько в австро-угорских банкерів. Як же Сербія хоче спротивити ся, то Австро-Угорщина замикає зараз свою границю на славні сербскі безроги. Безроги то есть маєток Сербів. Як їх не вивезуть на продаж до Відня та до Німеччини — то Сербія банкротує, бо нема з чого брати податків та платити урядників, войска і довгів. А з Сербії нема иншої дороги до Німеччини, як тілько через Австро-Угорщину і приступу до моря Сербія не має. От і мусить вона уступати та терпіти визиск. До того королївска родина Обреновичів вдерала з Сербії мілїони та протрачувала їх на роспусту. Вкінци Серби замордували тому два роки послїдного Обреновича Александра, а на короля вибрали Петра Караджорджевича. Він хотїв увільнити ся від „опіки" австро-угорскої, але се єму не вдало ся, сьміх сказати — через безроги.

Дальше на схід від Сербії а на полудне від Румунії, між Дунаєм а горами Балкан, лежить Болгарія край мало-що більший від Сербії. У Болгарії є також своя самостійна православна церков, а мова в них подібна також дещо до нашої. Тому 20 і кілька років над Болгарією панували Турки. Але як Москаль побив Турка, Болгари скористали з того, зробили бунт і вибили ся на волю. Москаль помагав їм, бо думав собі забрати їх потім під свою „опіку". Але Болгари не схотїли міняти ярма султаньского на ярмо царске. Оголосили себе независимими, уложили собі конституцію та вибрали собі одного німецкого князенька, Александра Батенберга за свого князя. Той князь правив краєм при помочи міністра Стамбулова дуже розумно: закладав школи, підпомагав промисл і рільництво, орґанізував болгарску армію. Тоді Росія зі злости за се, що Болгарія живе без її „опіки", підплатила деяких болгарских ґенералів і ті напали в ночи на свого князя, загрозили єму смертію, як не покине Болгарії і вивезли его ще тої самої ночи за границю. Потім Росія хотїла там посадити свого „управителя", але Болгари не схотїли его слухати і вибрали собі князем иншого німецкого князика, Фердинанда Кобурґа, і той знов правив при помочи Стамбулова. З пімсти за се тайні московскі аґенти убили Стамбулова скритим способом. Від коли однак Росія мала клопоти в Манджурії, від тоді спустила з ока Болгарію і Болгарія аж лекше віддихнула. Болгари мають то добре, що зі сходу їх край притикає до Чорного моря і вони можуть вести торговлю через море, не питаючи чужої ласки.

Босна і Герцоґовина, Сербія і Болгарія займають собою усю північну полосу Балкану. На полудне від них, поперек цїлого Балкану від моря Адрійского аж до моря Чорного — тягне ся друга полоса: **Туреччина**. Полудневo-східний ріг того краю лежить як раз насупротив Малої Азії, також турецкого краю, а відділяють їх дуже вузкі морскі проливи: Босфор і Дарданелї, що лучать море Чорне з морем Середземним. Над берегом Босфору лежить турецка столиця Константинополь (по турецки: Стамбул, а по руски: Царгород), що колись був столицею грецко-византийского царства і звав ся Византією. Береги Босфору і Дарданелїв обсаджені фортами і канонами та ніякий воєнний корабель не перепливе туда без згоди султана. Через се російска чорноморска фльота замкнена на Чорнім мори наче в клїтці, бо Чорне море тілько через ті великі проливи лучить ся з морем Середземним, а з усїх инших боків замкнене землями.

Тому 550 років Турків в Европі ще не було а там, де нині на Балканї Туреччина, було грецко-византийске царство, з якого тому 950 літ пішла грецка віра на Русь. Але з далекої середної Азії десь з Сибіру чи з китайских країв, прийшов воєвничий нарід, Турки. Пручи на захід, через цїлу Азію, допер аж до малої Азії і ту поселив ся та приняв з полудня від Арабів просьвіту, письмо і магомедову віру. З малої Азії перейшли Турки тому 550 літ через Босфор і Дарданелї до Европи, звоювали Византію, Болгарію і Сербію та заложили тут своє царство — ще тому 200 років дуже сильне і велике, нині ослаблене і дрихле.

Тепер належать ще до Турків на Балканї такі краї: Албанія на заході над морем Адрійским, Румелія на сході коло Царгороду і Македонія по середині Балкану. Одна тілько невелика **Румелія**, край майже чисто потурчений. В других краях Турків мало.

Найбільше голосний з тих країв є край **Македонія**. Там вічні бунти і різні. Македонія лежить на полудне від Сербії а по троха і від Болгарії та притикає з полудня до моря Середземного. Живе там велика мішанина народів: Серби, Болгари, Альбанцї, Румуни, Турки, Греки — але найбільше Болгарів. Через се і Болгарія підпомагає потайки македоньскі бунти против Турків, бо хоче бодай часть Македонії загорнути. Але те само хоче і Сербія з півночи а Греція з полудня. Найважнїйше однак, що й Австро-Угорщина має апетит на Македонію, бо Герцоґовина з полудня вузким поясом притикає до північно-західного рога Македонії. На полудни Македонії є над морем великий порт Сальоніка (по руски Солунь, місце уродження Кирила і Методія), Австро-Угорщина хоче дістати ся аж до того порту та загорнути зелїзницю, що веде від герцоґовиньскої границї до Солуня. Тоді Австро-Угорщина трясла би всіма народами Балкану по своїй волї. Але до сего не хочуть допустити нї балканьскі народи, нї Турки, нї самі Македонцї, нї вкінци Росія, анї Італія. Росія сама бажала би собі поживити ся на Туреччинї та всадовити ся якось на Балканї і тому пильнує, аби там не вліала Австрія. Тепер Росія не мішає ся вже до балканьских справ, бо має дома богато клопоту. За се богато перешкоди робить тепер Австріякам Італія.

Італія — бачите — лежить на захід від Балкану, за морем адрійским. Насупротив полудневої части Італії є балканьский край **Альбанія**, що належить до Турка. Сей край дуже гористий, а Альбанцї або Арнавти народ воєвничий і розбишацкий. Мова в них неподібна до ніякої иншої мови в Европі, хиба тілько дуже мало до грецкої, а ще меньше до італїйскої. Віра в них по части католицка а по части магомеданьска. Арнавти ніби-то признають власть султана, але властиво живуть собі независимо у своїх неприступних горах та не слухають турецкої власти. Доси однак не утворили Арнавти спільної независимої держави, бо вони ще такі дикі верховинцї, що в них нема почуття народної едности. Кожда гірска закутина, кожде плем'я живе своїм богом, має своїх ватажків чи князьків. Ось тими Альбанцями дуже „опікує ся" Італія та старає ся їх позискати для себе. В Італії живе богато альбаньских еміґрантів і через них Італія аґітує в Альбанії против Турків і против Австрії, платить альбаньским ватажкам пенсії та достарчує Альбанцям потайки карабінів і амуниції. Італія має плян сотворити „независиму Альбанію" на те, аби взяти її в свою „опіку". Як-же ж Австрія вліза би в Македонію, то той плян пропав би. Ось тому Італія перешкаджає Австрії на Балканї.

Уживає до того Італія ще иншого народця: **Чорногорців**, що живуть у малїй але неприступній Чорногорі, поміж Герцоґовиною а Альбанією. Народ се дуже хоробрий хоч маленький (200 тисяч голов!) і убогий. Вони православні, їх мова подібна до сербскої і босняцкої. Мають свого князька — Микиту Даниловича. Сотки років обороняли ся вони від Турків у своїй гористій фортеці верховині, а що край нїчого не родить, то жили з скотарства і розбою. Тепер розбивати уже не можуть, то роблять інтерес на політицї. Доки Росія була сильна, князь Микита тримав ся царскої клямки. Цар платив єму що року пенсію та посилав оруже і збіже его підданим. За се Чорногорії були союзниками Росії. Тепер цар не має гроша і Чорногора пішла на службу Італії, тим більше, що теперішний король Італії для політики оженив ся з дочкою князя Микити. Зять платить тестеви пенсію, а его підданим шле хлїб і оруже — против Австрії. Мала би Австрія тяжку роботу, якби схотїла іти пробоем на Македонію.

Вкінци є ще оден край на Балканї — а то на самім полудни **Греція**, вітчина Греків. Колись були Греки славним, осьвіченим народом. Мали великі міста, велику торговлю, високу осьвіту.

Але тому 550 років їх царство звоювали Турки і Греки стали турецкими рабами. Перед 100 роками зачали Греки бунтувати ся та вибороли собі независиме грецке королївство. Тому кілька років викликали Греки бунт на великім острові Креті, що лежить недалеко Греції, і прилучили его таки до Греції. З того була навіть коротка війна між Турками а Греками. Тепер Греція підпомагає Греків македоньских та хотїла би загорнути полудневу часть Македонії, місто Солунь.

Ось-так, бачите, кілько то ріжних інтересів перехрещує ся на Балканї. Болгарія хоче собі загорнути Македонію і Румелію та утворити своє царство, що займало би весь східний Балкан і держало би в руках Царгород, Босфор, Дарданелї і Солунь. Сербія бажала би знов загорнути Босну, Герцоґовину і Македонію та утворити царство сербске на заході Балкану. Греки думають знов над своїм царством на полудни Балкану та знов заскидають оком на Македонію і Солунь. Росія бажала би влізти на Балкан та захопити Босфор і Дарданелї — вихід на Середземне море. Австрія знов пхає ся з другого боку з Герцоґовини на полудне і хоче влізти в Македонію аж до моря Середземного. А Італія з заходу позискує собі Чорногору і Альбанцїв. Отся путанина і називає ся „балканьська справа".

Походить вона з того, що Туреччина стратила на Балканї силу, а на її місци Австрія і Росія навмисно не допускають до зросту Болгарії, Сербії і Греції, бо хочуть самі поживити ся при розборі Туреччини. Якби не Австрія і Росія — то Болгари, Серби і Греки давно вже викинули би були Турка з Европи та подїлили би турецкі краї поміж себе. Ось-так і держить ся Туреччина — не власною силою, але тілько завистию поміж сусїдами.

Послїдними часами однак Серби, Болгари і Греки зміркували добре австрійску і російску політику та задумали зробити між собою союз, аби самим господарити на Балканї а не допустити „опіки" чужих держав. Особливо Болгарія намавляє Сербію і Грецію зробити спільно „балканьский союз" і між Болгарією а Сербією вже настало зближене — зразу тілько на поли торговельнім. Австрія і Росія не хочуть до такого союза допустити — бо їх інтерес в тім, аби на Балканї не було ладу. В каламутній водї лекше риби ловити.

Псалом 140.

В приміненю до нашого народа.

Визволи нас, Боже милий,
Від людий неправих,
Від насильних, беззаконних,
Від катів лукавих —
Від сих клятих вороженьків,
Що гострять лиш зуби,
І нагоди ожидають
До нашої згуби.
Визволи нас, благаємо,
Сохрани від того!
Бо лиш Ти надія наша,
Ти поборник злого,
Бо лиш Ти се добре знаєш,
Що йдемо з Тобою,
Лиш Ти зберіг весь народ мій
В днї лютого бою —
І Ти можеш зберегчи нас
Від замислів клятих,
А всіх наших вороженьків
Тяжко покарати.
Най щезають напасники
Та всї злорічиві,
Всї насильні, беззаконні,
І нам незичливі;
Най пізнають, що Ти, Боже,
Правосуде творниш,
А всїх бідних, покривджених,
Мов батько бороииш.
І станутъ всї праведники
Тебе прославляти,
Щирі серцем, лице Твоє
Сьвяте оглядати.

Сава Чернецкий.

СЬМІШНЕ

Оден пастор заповів, що на слїдучу недїлю буде говорити про певний родинний скандал. Церков звичайно порожна наповнилась по береги.

Бесїдник говорив о — Адамі і Еві !...

Перший Руский Народний Банк

—і—

Канцелярія Адвокацко-Нотаріяльна

A. Chromowski & CO.

292 EAST HOUSTON STR. NEW YORK, N. Y.

БРАТЯ! Посилайте гроші до краю через Руско-Американьский Народний Банк.

Пересилка як найтанша, скора і безпечна.

ШІФКАРТИ на найлїпші 4-коминові кораблї купуйте у А. Хромовского. У мене ціни найтанші, бо я маю заступництво на всї лінії корабельні.

КАНЦЕЛЯРІЯ АДВОКАТСКО-НОТАРІЯЛЬНА полагоджує фахово всї справи судові, цивільні і карні в краю і Америцї, виготовляє повновласти, контракти купна і продажи, цесії і скрипти довжні і залагоджує всякі справи ґрунтові, табулярні і спадкові.

ВАЖНЕ! Не занедбуйте асентерунку, контролї і вправ військових! Єсли по повороті до краю хочете уникнути строгої карп за занедбане повновластий військових, то удайтесь до А. Хромовского.

РУСКА НАРОДНА КНИГАРНЯ А. Хромовского має на своїм складі дуже хороші книжки до читаня і молитви.

РОДИМЦЇ! Покиньте вже раз чужих нефахових аґентів, а удавайтесь в кождій справі до фахового чоловіка а щирого Русина і жичливого Вам брата А. ХРОМОВСКОГО.

Перше Руске Народне Бюро Праці

і офіс інформаційний

А. Хромовский і Ко.

292 East Houston Str. New York, N. Y.

Єсли хочете дістати добру роботу, то удайтесь до А. Хромовского, а певно не пожалуєте сего.

Уділяємо всяких інформацій, занимаємось вишуканєм кревних і знайомих, посередничимо в всяких справах дискретних і уділяємо обяснень в річах бизнесових.

Питайтесь про все докладно а знайдете добру пораду! 28-

ТРУДНИЙ ВИБІР.

Нашим людям накидають ся ріжні фабриканти із своїми ліками, а кождий захвалює, що його лік найлїпший, що найскорше вилічить недужу людину. І якже тут з'орієнтувати ся нашому чоловікови, як пізнати, чи оголошуваний лік має справді яку вартість? Тяжко дуже вибрати з поміж усїх тих ліків такий, що припинить хоробу і приверне здоровлє недужому. Та є один такий лік, що його ніяк не треба захвалювати, бо він сам про себе має свою неоцінену вартість і тисячі недужих людий прийшли уже до здоровля, уживаючи сього знаменитого ліку. Сей лік — то Трінера Анґеліка Гірка. Мала скількість сеї Анґеліки привертає свіжість ума, апетит, силу, охоту до праці і так потрібний для чоловіка сон. Треба лише уживати сього ліку часто й правильно.

Продають у всїх аптиках. Jos. Triner, 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Годинка на ціле житє $5.95

Правдивий 14 к. Золотом повнений а не позолочуваний годинник стемпльований в серединї „14 к ґарантований на 20 літ". Виглядає як щиро золотий годинник але є сильнійший, гарно ґравірований або простий з ніклевим Американьским осередком, камінцями, волосом і білим емалїйованим ціферблятом; можете его дістати в якій небудь величинї: мужеский нумер 18 або 16 і жіночий, нумер 6 або 0. Висилаєм експресом C. O. D. і позваляємо его оглядати перед заплаченєм. Сли переконаєш ся, що се найлїпший годинник за сї гроші, заплати агентови $5.95 і кошти експресу. Гарний ланцушок додаєм даром, а хто пришле вперед гроші, дістане гарне золоте перо або золотий ланцушок і хрест даром і заощадить кошти експресу. Не бій ся: ми стоїмо за се, що говоримо. Той сам годинник з осередком Elgin о $2.00 більше. Пиши виразно що хочеш.

CROWN JEWELRY CO.
Dept 1c6 163 E. Randolph St., Chicago, Ill.

SOCIALISM is the coming issue in politics. You may be for it or against it, but in either case you need to understand it, and so you need to read

The International Socialist Review

Ask your newsdealer for it or send 30 cents for a three month's subscription and a copy of Socialism and Farmers. No free copies.

CHARLES H. KERR & COMPANY, Publishers, 56 FIFTH AVENUE, CHICAGO

ОДИНОКИЙ РУСКИЙ ГОТЕЛЬ Д. ГОЛОДА

38 Green str., JERSEY CITY, N. J.

Кождий Русин маючий яку небудь потребу в Ню Йорку, чи в околиці, повинен вступити до того готелю, бо тут дістане найздоровші і найтанші напитки всякого рода і пораду, де найлучше купити шифкарту.

Чи чули Ви, що „Свобода" посилає гроші до краю?

Чомужь посилаєте все ще гроші через чужих?

Хто пішле до краю через „Свободу" не менче 50 долярів нараз, той дістане в дарунку гарний календар.

Адрес:

SVOBODA, BOX 353, SCRANTON, PA

Сливовиця | Виска

MORRIS FORST & CO.
COR. SECOND AVE. & SMITHFIELD ST., PITTSBURG, PA.

Нас знають в цїлій Америцї, що ми продаєм лїпшу виску за ту саму цїну як хтонебудь другий в Америцї.

Платимо експрес від замовлень висше $5.00 на всхід до Ню Йорку і на захід до Чікаго. На дальші віддаленя опускаєм 10 прц. на оплату експресу або фрейту.

Враз з замовленєм посилайте готівку в реджистрованім листї або почтовий переказ до Morris Forst & Co., Cor. Second Ave. & Smithfield Str., Pittsburg, Pa.

Пишіть по приватний цінник. Всї мови.

MORRIS FORST & CO. 18-
Cor. Second Ave. & Smithfield Str., Pittsburg, Pa

ВИНА | ТОРНОЛЬ

ЮРІЙ ХИЛЯКЪ,

Агентъ Р. Народного Дому въ Олифантъ, Па. и на околицяхъ.

Банковый Бизнесъ — Офисъ Адвокатскій

Банковый Бизнесъ.

Тутъ можете послати свои грошѣ безпечно а оплата дуже тана.

Также продаю шифкарты на всѣ лініи за ту саму цѣну, що и головнѝ компаніи.

Хто хоче дати вôдложити грошѣ, чи лише на часъ або на процентъ, або въ старôмъ краю въ Банку на процентъ, або хоче позичити грошей на добру заруку, най удасть ся до мене.

Офисъ Адвокатскій.

Хто бы хотѣвъ продати або купити собѣ фармы тутъ, або дôмъ въ старôмъ краю продати або купити ґрунтъ, увôльнити ся вôдъ контролѣ вôйсковои, вôдъ екзицирки або асентерунку, най прийде до мого офису або менѣ напише.

Грошѣ посылайте на money order або Bank Draft на адресу:

GEO. CHYLAK
5- **BOX 368, OLYPHANT, PA.**

Въ **ГОТЕЛЮ ХИЛЯКА** найдете всегда свѣже, зимне пиво, імпортованѝ вина и цигара першои клясы.

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!

Загалом кождий питає: Що буде дальше? Чи піде робота? А може буде страйк? Нїхто не може на се певно відповісти. Чи знаєте де не потрібуєте бояти ся страйку? — На фармі. На фармі не маєте „боса", нїхто вам не розказує, анї з роботи Вас не нажене.

Я вам поможу, стати независимим. Купіть собі фарму. За моїм посередництвом можете собі купити фарму в стейтах Вірджінія, Норт Каролайна і Алабама. Добра земля, воздух і вода. Родить ся пшениця, жито, овес, кукурудза, тютюн, виноград, бандурки і всяка зеленина.

А все можете добре продати і за готові гроші. — Пишіть на адрес:

JOHN JELINEK,
14- **1116 PINE ALLEY, BRADDOCK, PA.**

Напишіть десьте прочитали се оголошене.

Л. Корибский

Канцелярія Адвокатска

33 Broadway, New York, N. Y.

Бюро Адвокатсие провадить всякі справи судові, цивільні і карні. Виробляє повновласти, завіщаня, контракти купна і продажи, даровизни, скрипти довжні, цесії. Справи спадкові і поданя гіпотечні, вирабляє позички гіпотечні і сплату довгів. Посередничить при продажи майна в краю.

Бюро Нотаріяльне займає ся леґалізацією всїх правних документів.

Справи Військові, як подане о увільнене від контролї і вправ, о асентерунок в Америцї залагоджує моя Канцелярія військова.

13—

ЧИТАЙТЕ!

Спис книжок, які продаємо:

* Америка	15 ц.
* Ангел та пустельник і т. і.	15 ц.
Біблїя Велика	2 дол.
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15 ц.
Весела книжочка в образками	30 ц.
* Гріхи мілїонерів і т. п. С. 7	15 ц.
Дещо з історії православної місиї в Америцї	10 ц.
Дещо про звірята	30 ц.
* Дві левади і т. п. С. 5	15 ц.
* Дорога любови, то Божа дорога С. 6	15 ц.
* Еміґрант	15 ц.
Жовнїр	10 ц.
Журавлї	15 ц.
Житє Ісуса Христа	1.50 дол.
* Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Спол. Державах	15 ц.
Зуб за зуб	10 ц.
* Казки про Жидів	15 ц.
Історія Руси в образками	10 ц.
Капітал і праця	15 ц.
* Книжка Рахункова	50 ц.
* Календар	25 ц.
Марія	10 ц.
* Многострадальний народ, огляд історії украиньского народу	20 ц.
* Наверненний Грішник	20 ц.
Народний рух австро-угорских Русинів	15 ц.
Новий Завіт	4 дол.
Образки і загадки	10 ц.
Оповіданя	15 ц.
Оповіданя про заздрих богів	10 ц.
Про відступників від рос. православія	10 ц.
* Про нутро землї	25 ц.
Підземні скарби	25 ц.
Покуса	10 ц.
Псалтир	1 дол.
Розмова Поляка, з Русином	10 ц.
Руско-англїйский словарець	20 ц.
* Релїгійні вірованя старинних народів	20 ц.
Смерть	10 ц.
* Стародавні казки та оповіданя	15 ц.
* Степові люде	15 ц.
* Страйк	20 ц.
Тарас Шевченко	15 ц.
Тимко Гаврилюк	15 ц.
Унія в Америцї	20 ц.
* Хто з чого жиє	15 ц.
* Які то є люде на земли, з 20 образками	50 ц.
* Як мужик ходив до царя правди шукати	15 ц.
* Через кордон	15 ц.

Золоте перо Celtric 1.00 дол. **Золоте перо** Sanford 2.00 дол.

Атляс цілого світа, англїйский, 105 мап, над 300 сторін, подає имена і людність 40.000 міст цїлого сьвіта 1 дол.

Мапа Сполучених Держав і цїлого сьвіта 4 стопи широка а 6 стіп довга (инші продають по 5 дол.) у нас лиш 2 дол.

Адрес треба всегда виписати англїйскими буквами і то дуже виразно.

Адресуйте:

Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Новий Завіт

Господа Нашого Ісуса Христа в язицї церковно-словеньскім з переводом на язик народно-руский з поясненями: О. А. Бачиньского, за одобренем і благословенем Митрополита. Сторін 992.

Цїна 4 доляри.

Псалтир

в язицї церковно-словеньскім з переводом на язик народно-руский, з поясненями; о. А. Бачиньского; за одобренем Митрополита. Сторін 286.

Цїна 1 дол.

Обі книжки разом 4.50 дол.

Замовленя враз з грішми посилати на адресу:
SVOBODA, Box 353, Scranton, Pa.

На продаж 4 фарми

недалеко Скрентон, Па.

в цїні від 1.500 до 2.150 долярів.

Близших пояснень уділяє

Редакція „Свободы",
203 Linden Street, Scranton, Pa.

Оден з найбільших броварів в Америцї.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЄВИЙ СПОСІВ, БЕЗ ВСЯКИХ ПРИМІШОК.

Хто лиш раз покоштує сего пива, то иншого вже не буде пити.	Голова від него нїколи не болить, бо есть здорове і поживне.

НЕ ТРЕБА ЄГО ЗРЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,

LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.